

Ewa Brol

W świecie plastyki

Program nauczania plastyki w gimnazjum

Oficyna Edukacyjna* Krzysztof Pazdro

Spis treści

Wstęp	
1. Charakterystyka materiału nauczania	3
2. Cele kształcenia plastycznego w gimnazjum	5
2a. Wymagania edukacyjne w zakresie podstawowym i rozszerzonym	5
3. Program nauczania	28
4. Komentarz	42
5. Metody nauczania i kwestia ocen	42
5a. Propozycje przedmiotowego systemu oceniania	43
6. Szczegółowe procedury osiągnięcia celów kształcenia plastycznego	49

Autor niniejszego programu i wydawca wyrażają zgodę, aby nauczyciel gimnazjum mógł do tego programu wprowadzić dowolne zmiany i tak zmodyfikowaną wersję przedstawić dyrektorowi szkoły do akceptacji.

Wstęp

Nauczyciel realizujący program nauczania plastyki w gimnazjum ma za zadanie nie tylko uczyć i rozwijać wiedzę o sztuce, ale też rozbudzać wrodzone zdolności manualne ucznia. Lekcje plastyki powinny przygotowywać ucznia do aktywności twórczej, postrzegania sztuki obecnej w życiu codziennym we wszelkich jej przejawach. Powinny pokazywać stałą obecność tradycji narodowej w sztuce, funkcjonującej zarówno w wąskim kręgu działalności wystawienniczej, jak i tej prezentowanej w środkach masowego przekazu.

Uczeń swobodnie korzystający z nośników cyfrowych powinien nauczyć się wykorzystywać je do tworzenia dzieł własnych. Powinien także nauczyć się odczytywania kodów kulturowych, istotnych dla rozumienia współczesnego świata oraz orientowania się w różnorodności przejawów sztuki współczesnej. A wszystko po to, aby był przygotowany do korzystania z oferty kulturalnej, potrafił ją wartościować i miał na jej temat swoje zdanie.

1. Charakterystyka materiału nauczania

Materiał nauczania jest podzielony na sześć części i obejmuje: wprowadzenie do świata plastyki współczesnej, w tym także do sfer dotąd sytuowanych poza sztuką; wskazanie na rodowód polskiej sztuki i jej związki z kulturą śródziemnomorską; obecność innych kultur i zabytków związanych z odmiennymi religiami na terenach polskich; związki artystów z mediami; wykorzystywanie arcydzieł sztuki światowej przez środki masowego przekazu.

Każda z części programu nauczania plastyki składa się z mniejszych sekwencji, które można rozbudować – w zależności od stopnia zainteresowania uczniów oraz możliwości korzystania z pomocy dydaktycznych (programów multimedialnych, programów i filmów o sztuce, internetu).

Część I jest poświęcona:

- spuściznie minionych wieków, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki sztuki polskiej;
- powstałym na ziemiach polskich dziełom sztuki, które zostały wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO;
- problemowi niszczenia zabytków kultury;
- kwestii ochrony dóbr kultury narodowej;
- oddziaływaniom innych kultur (włoskiej, francuskiej) na sztukę tworzoną na ziemiach polskich dawniej i współcześnie;
- obecności miejsc kultu na ziemiach polskich w minionych stuleciach;
- obiektom muzealnym i galeriom o charakterze tradycyjnym i niekonwencjonalnym, jak również galeriom wirtualnym.

Część II jest poświęcona:

- mediom i multimediami jako nowym środkom wyrazu;
- kwestii funkcjonowania artysty w mediach oraz różnym działaniom podejmowanym w celach promocji lub autopromocji;
- oddziaływaniu nowych mediów na twórczość artystów współczesnych;
- kwestii komunikacji między artystą a odbiorcą;

- zmianom w sferze sztuki, uwarunkowanym powstaniem nowych mediów;
- kwestii wprowadzenia do świata sztuki nowych rodzajów twórczości (np. street-artu);
- postawom i strategiom artystycznym podejmowanym przez twórców sztuki istniejącej wyłącznie na płaszczyźnie wirtualnej.

Część III jest poświęcona:

- charakterystyce twórczych działań podejmowanych przez artystów na przestrzeni dziejów;
- omówieniu tradycyjnych i niekonwencjonalnych środków wyrazu;
- charakterystyce technik rysunkowych, malarskich i graficznych stosowanych przez artystów na przestrzeni dziejów;
- charakterystyce takich technik, wykorzystywanych przez artystów, jak fotografia, film i wideo;
- charakterystyce happeningów, performance, akcji i form parateatralnych, wykorzystywanych przez współczesnych artystów;
- omówieniu możliwości, jakie dają współczesnym twórcom programy komputerowe, internet i formy interaktywne;
- omówieniu społecznej i terapeutycznej roli sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia do twórczości artystycznej tematów związanych z życiem osób niepełnosprawnych oraz zagrożeń cywilizacyjnych.

Część IV jest poświęcona:

- omówieniu różnorodnych funkcji obiektów architektonicznych na przestrzeni dziejów;
- omówieniu różnorodnych materiałów wykorzystywanych w architekturze dawniej i współcześnie;
- omówieniu zmian zachodzących w procesie projektowania architektonicznego na przestrzeni dziejów;
- charakterystyce twórczości architektów-gwiazd;
- omówieniu tendencji dekoracyjnych i minimalistycznych w kształtowaniu fasad i wnętrz budowli powstałych na przestrzeni dziejów;
- omówieniu stylów i kierunków rozwoju współczesnej architektury;
- omówieniu ekologicznych budowli przenośnych.

Część V jest poświęcona:

- funkcjonowaniu arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury w literaturze, filmie oraz w formach multimedialnych (gry komputerowe);
- omówieniu sposobów podejścia do arcydzieł powstałych w przeszłości – z uwzględnieniem zróżnicowania postaw – od przyzwolenia na niszczenie do podjęcia działań w celu ochrony i zachowania dla potomności;
- omówieniu współczesnych prób przekształcenia wizerunku arcydzieł powstałych w minionych epokach;
- charakterystyce oddziaływania centrów kulturotwórczych w różnych epokach;
- omówieniu funkcjonowania arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury w telewizji;
- omówieniu funkcjonowania arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury w reklamie;
- omówieniu funkcjonowania arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury w internecie.

Część VI jest poświęcona:

- zestawieniu wybranych dzieł sztuki i ich autorów wymienionych w podręczniku, z odpowiadającymi im epokami, stylami i kierunkami w sztuce oraz z terenami lub krajami, w których powstały;

- usystematyzowaniu poznanych stylów i kierunków w architekturze i sztukach plastycznych oraz utrwaleniu charakterystycznej dla nich terminologii;
- utrwaleniu wiadomości na temat stylów i kierunków w sztuce, uwzględnionych w zarysie historii sztuki (*Kalejdoskop Ze sztuką przez wieki*).

2. Cele kształcenia plastycznego w gimnazjum

Do celów ogólnych, do osiągnięcia których należy dążyć, realizując program nauczania plastyki w gimnazjum, należą:

- percepcja sztuki przez ucznia, czyli odbieranie wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich treści;
- ekspresja poprzez sztukę, czyli tworzenie wypowiedzi przez ucznia;
- recepcja sztuki przez ucznia, czyli analiza i interpretacja tekstów kultury.

Do celów szczegółowych zaliczamy:

- określenie przez ucznia swojej tożsamości kulturowej oraz związku ze śródziemnomorskim dziedzictwem kultury i tradycją narodową, przy równoczesnym poszanowaniu odrębności innych kręgów kulturowych;
- uczestniczenie ucznia w życiu kulturalnym;
- umiejętność wskazania przez ucznia wybranych krajowych placówek kultury i instytucji artystycznych;
- korzystanie przez ucznia ze środków masowego przekazu oraz stosowanie ich wytworów, z uwzględnieniem poszanowania podstawowych zasad prawa autorskiego, dotyczącego ochrony własności intelektualnej;
- podejmowanie przez ucznia twórczej działalności i posługiwanie się środkami wyrazu sztuk plastycznych, innych dziedzin sztuki (fotografia, film) i elementami formy przekazów medialnych, w kompozycji na płaszczyźnie, w przestrzeni rzeczywistej i wirtualnej (przy zastosowaniu materiałów, narzędzi i technik właściwych dla tych dziedzin sztuki i przekazów medialnych);
- realizowanie przez ucznia projektów w zakresie sztuk wizualnych, w tym służących przekazywaniu informacji dostosowanej do sytuacji komunikacyjnej oraz uczestnictwu w kulturze społeczności szkolnej i lokalnej (przy wykorzystaniu narzędzi mediów środowiska cyfrowego);
- nabycie umiejętności rozróżniania przez ucznia stylów i kierunków architektury i sztuk plastycznych, uszeregowania ich w odpowiednim porządku chronologicznym oraz w centrach kulturotwórczych, mających zasadnicze znaczenie dla ich powstania;
- nabycie umiejętności rozpoznawania wybranych dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury oraz postrzegania ich w kontekście miejsca tradycji we współczesnej kulturze, jak również posługiwania się terminologią z zakresu danej dziedziny sztuki przy opisywaniu związków zachodzących między nimi.

2a. Wymagania edukacyjne w zakresie podstawowym i rozszerzonym

Części	Tematy	Wymagania edukacyjne
Część I	Temat: <u>Plastyka dzisiaj – wprowadzenie do świata sztuki współczesnej</u>	Uczeń powinien w zakresie podstawowym: - zdobyć ogólne informacje na temat programu zajęć z plastyki z szeroko nakreślonym obrazem sztuki

		<p>najnowszej jaki będzie omawiany na kolejnych lekcjach</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznać się z wymaganiami nauczyciela co do materiałów i narzędzi potrzebnych do lekcji - zrozumieć sposoby oceniania wprowadzone przez nauczyciela oraz zapoznać się z wymaganiami nauczyciela na poszczególne oceny. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zdobyć szczegółowe informacje na temat programu zajęć z plastyki z szeroko nakreślonym obrazem sztuki najnowszej jaki będzie omawiany na kolejnych lekcjach - wiedzieć jakie narzędzia i materiały są wymagane przez nauczyciela na lekcjach plastyki - zdobyć szczegółową wiedzę na temat sposobów oceniania obowiązujących na lekcjach plastyki. - szczegółową wiedzę na temat jakie kryteria i wymagania nauczyciela na poszczególne oceny obowiązują na lekcjach plastyki - wiedzieć w jaki sposób prowadzić wymagany przez nauczyciela Zeszyt przedmiotowy, Notatnik, Słowniczek, Teczki gromadzące prace manualne ucznia (o ile nauczyciel wprowadzi takie formy na swoich zajęciach) potrafi wskazać propozycje ich nazw, ma również pomysły uatrakcyjnijające ich wygląd.
Część I	<p><u>Temat:</u> Sztuka a kultura narodowa</p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyswoić sobie takie pojęcia jak tradycja narodowa, kultura narodowa, kultura szlachecka, sarmatyzm - zapoznać się z

		<p>omówionymi na lekcji zabytkami należącymi do polskiej spuścizny narodowej, w tym także wpisanymi na listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzegać przejawy tradycji narodowej we współczesnych działaniach artystycznych - tworzyć nawiązujące do polskiej tradycji narodowej samodzielne prace w technikach tradycyjnych i komputerowych. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyswoić sobie, a także swobodnie posługiwać się i charakteryzować takie pojęcia, jak: tradycja narodowa, kultura narodowa, kultura szlachecka, sarmatyzm - zapoznać się, a także umieć scharakteryzować omówione na lekcji oraz inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń zabytki należące do polskiej spuścizny narodowej oraz znać przykłady polskich dzieł architektonicznych wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO - umieć dostrzec i scharakteryzować przejawy tradycji narodowej we współczesnych działaniach artystycznych - w sposób oryginalny tworzyć nawiązujące do polskiej tradycji narodowej samodzielne prace w technikach tradycyjnych i komputerowych.
Część I	<p><u>Temat:</u> <u>Wpływy śródziemnomorskie w sztuce polskiej</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyswoić sobie takie pojęcia jak kultura śródziemnomorska, kultura włoska, kultura francuska

		<ul style="list-style-type: none"> - zapoznać się z omówionymi na lekcji zabytkami architektury, rzeźby i malarstwa należącymi do kręgu wpływów kultury śródziemnomorskiej - dostrzegać przejawy oddziaływania kultury śródziemnomorskiej w twórczości polskich artystów działających w minionych epokach i współcześnie - tworzyć nawiązujące do kultury śródziemnomorskiej samodzielne prace w technikach tradycyjnych i komputerowych. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyswoić sobie, a także umieć swobodnie posługiwać się i charakteryzować, takie pojęcia, jak: kultura śródziemnomorska, kultura włoska, kultura francuska - zapoznać się i umieć scharakteryzować przykłady omówionych na lekcji i innych znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń – znajdujących się na ziemiach polskich zabytków architektury, rzeźby i malarstwa należących do kręgu wpływów kultury śródziemnomorskiej - umieć dostrzec i scharakteryzować przejawy oddziaływania kultury śródziemnomorskiej w twórczości polskich artystów działających w minionych epokach i współcześnie - w sposób oryginalny tworzyć nawiązujące do kultury śródziemnomorskiej samodzielne prace w technikach tradycyjnych i komputerowych.
Część I	Temat: <u>O synagogach, meczetach i cerkwiach, czyli spotkania z innymi kulturami</u>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyswoić sobie takie

		<p>pojęcia, jak synagoga, cerkiew, meczet oraz umieć połączyć je z odpowiednimi kulturami i religiami</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznać się z omawianymi na lekcjach zabytkami kultury żydowskiej, prawosławnej, islamskiej powstałymi na ziemiach polskich w minionych wiekach - dostrzegać w swoim najbliższym otoczeniu (regionie) zabytki architektury związane z różnymi kulturami i religiami - tworzyć samodzielne prace w technikach tradycyjnych i komputerowych, przedstawiając zabytki architektury związane z różnymi kulturami i religiami. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyswoić sobie a także umieć swobodnie posługiwać się i charakteryzować takie pojęcia, jak: synagoga, cerkiew, meczet oraz umieć połączyć je z odpowiednimi kulturami i religiami - zapoznać się z omawianymi na lekcjach i innymi - znanymi uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń – zabytkami kultury żydowskiej, prawosławnej, islamskiej powstałymi na ziemiach polskich w minionych wiekach, a także umieć je wymienić i scharakteryzować - dostrzegać i umieć scharakteryzować w swoim najbliższym otoczeniu (regionie) zabytki architektury związane z różnymi kulturami i religiami - w sposób oryginalny tworzyć samodzielne prace w technikach tradycyjnych i komputerowych, przedstawiając zabytki architektury związane z
--	--	--

		różnymi kulturami i religiami.
Część I	<p>Temat: <u>Muzea i galerie – tradycyjne i niekonwencjonalne</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wiedzieć, co to jest muzeum, muzeum narodowe i galeria sztuki - wiedzieć, jakie funkcje pełnią i jaki rodzaj działalności prowadzą muzea i galerie sztuki omówione na lekcji - wiedzieć, w jaki sposób zwiedzić muzeum lub galerię sztuki, a także jak korzystać z dostępnych w muzeum katalogów oraz przewodnika - wiedzieć jakie placówki muzealne oraz galerie sztuki znajdują się w najbliższym otoczeniu (regionie), jak uczestniczyć w organizowanych w nich wystawach i wernisażach oraz innych organizowanych przez nie imprezach (Noc w muzeum, spotkania z artystami, prelekcje o sztuce). <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - znać definicję i umieć scharakteryzować takie pojęcia, jak: muzeum, muzeum narodowe i galeria sztuki - wiedzieć i umieć objaśnić jakie funkcje pełnią oraz jaki rodzaj działalności prowadzą różne rodzaje muzeów i galerii sztuki omawianych na lekcji i innych znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń -wiedzieć, w jaki sposób zwiedzić dowolne muzeum lub galerię sztuki, a także jak korzystać z dostępnych w muzeum katalogów oraz przewodnika - wiedzieć, jakie są i umieć nazwać placówki muzealne oraz galerie sztuki znajdujące się w najbliższym otoczeniu (regionie), wiedzieć, na

		<p>jakich zasadach może uczestniczyć w organizowanych w nich imprezach, np. wernisażach, imprezach typu Noc w muzeum, spotkaniach z artystami, prelekcjach o sztuce.</p>
Część II	<p><u>Temat:</u> <u>Artysta w mediach</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - znać omawiane na lekcji metody promocji sztuki w mediach - znać sposoby funkcjonowania artystów różnych dziedzin w mediach - umieć rozpoznać i scharakteryzować omawiane na lekcjach postawy artystów wobec środków masowego przekazu. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -znać i umieć objaśnić omawiane na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń metody promocji sztuki w mediach - znać i umieć objaśnić sposoby funkcjonowania artystów różnych dziedzin w mediach - umieć rozpoznać i scharakteryzować omawiane na lekcjach i inne znane z pozaszkolnych doświadczeń ucznia (np. z prasy, telewizji, internetu) postawy artystów wobec środków masowego przekazu.
Część II	<p><u>Temat:</u> <u>Media w sztuce</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - znać omawiane na lekcji media wykorzystywane w sztuce przez artystów współczesnych -umieć rozpoznać omówione na lekcji prace wykorzystujące media jako środek realizacji technicznej oraz jako temat pracy

		<p>- znać omawianych na lekcji artystów wykorzystujących w swoich pracach media jako środek realizacji technicznej oraz jako temat pracy</p> <p>- umieć wykonać samodzielne prace wykorzystując dostępne media jako środek realizacji technicznej lub jako temat.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>-znać i umieć scharakteryzować omawiane na lekcji i inne znane z pozaszkolnych doświadczeń ucznia, media wykorzystywane w sztuce przez artystów współczesnych</p> <p>- rozpoznać i umieć scharakteryzować omówione na lekcji i inne znane z pozaszkolnych doświadczeń prace wykorzystujące media, jako środek realizacji technicznej i jako temat</p> <p>- znać i umieć wymienić omawianych na lekcji i innych znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń, artystów wykorzystujących w swoich pracach media jako środek realizacji technicznej oraz jako temat pracy</p> <p>- umieć w sposób oryginalny wykonać samodzielne prace wykorzystując dostępne media jako środek realizacji technicznej oraz jako temat pracy.</p>
Część II	<u>Temat:</u> <u>Sztuka internetowa</u>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <p>- wiedzieć, jaka jest definicja sztuki internetowej</p> <p>- rozpoznać omówione na lekcji prace artystów internetowych</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - tworzyć samodzielne prace internetowe, posługując się dostępnymi programami komputerowymi. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wiedzieć, na czym polega sztuka internetowa oraz potrafić ją zdefiniować - rozpoznać i umieć scharakteryzować omówione na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń prace artystów internetowych - w sposób oryginalny tworzyć samodzielne prace internetowe, posługując się dostępnymi programami komputerowymi.
Część II	<p><u>Temat:</u> <u>Graffiti</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wiedzieć, co to jest graffiti oraz znać inne wytwory sztuki ulicy (street-art) - znać omówione na lekcji techniki, którymi posługują się twórcy sztuki ulicy (street- artu) - tworzyć samodzielne projekty graffiti i inne prace zainspirowane sztuką ulicy (street- artem) za pomocą tradycyjnych technik i dostępnych programów komputerowych. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -wiedzieć, co to jest graffiti, znać definicję graffiti oraz umieć scharakteryzować inne wytwory sztuki ulicy (street - art) - znać omówione na lekcji i inne znane z pozaszkolnych doświadczeń techniki, którymi posługują się twórcy sztuki ulicy (street-artu) oraz umieć je scharakteryzować na wybranych przykładach

Część II	<p><u>Temat:</u> <u>Między artystą a odbiorcą</u></p>	<p>- w sposób oryginalny tworzyć samodzielne projekty graffiti i inne prace zainspirowane sztuką ulicy (street- artem) za pomocą tradycyjnych technik i dostępnych programów komputerowych</p> <hr/> <p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <p>- rozumieć omówione na lekcji relacje między twórcą a odbiorcą</p> <p>- wymienić omawiane na lekcji dzieła współczesne, w których artysta dopuszcza ingerencję odbiorcy</p> <p>- wymienić poznane na lekcji dzieła, na których formę wizualną miał wpływ odbiorca.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>- objaśnić poznane na lekcji relacje między twórcą a odbiorcą</p> <p>- wymienić i scharakteryzować omawiane na lekcji dzieła współczesne, w których artysta dopuszcza ingerencję odbiorcy</p> <p>- wymienić poznane na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń dzieła, na których formę wizualną miał wpływ odbiorca.</p>
Część III	<p><u>Temat:</u> <u>Twórcze działania</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <p>- rozpoznać, nazwać i krótko objaśnić twórcze działania omówione na lekcji</p> <p>- wymienić poznanych na lekcji artystów eksploatujących niekonwencjonalne działania twórcze.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>- rozpoznać, nazwać i scharakteryzować twórcze</p>

		<p>działania omówione na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować twórczość poznanych na lekcji artystów eksploatujących różnorodne niekonwencjonalne działania twórcze.
Część III	<p><u>Temat:</u> <u>Techniki rysunkowe</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji techniki rysunkowe - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji prace rysunkowe - wymienić poznanych artystów posługujących się technikami rysunkowymi - wykonać samodzielne prace posługując się poznanymi na lekcji technikami rysunkowymi. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji techniki rysunkowe - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń prace rysunkowe - scharakteryzować w kontekście wykorzystywanych technik rysunkowych twórczość poznanych artystów posługujących się tymi technikami - w sposób oryginalny wykonać samodzielne prace posługując się poznanymi na lekcji technikami rysunkowymi oraz innymi technikami rysunkowymi wymyślonymi przez ucznia.
Część III	<p><u>Temat:</u> <u>Techniki malarskie</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p>

		<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji techniki malarskie - wymienić poznanych na lekcji artystów posługujących się technikami malarskimi - wykonać samodzielne prace, posługując się poznanymi na lekcji technikami malarskimi. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji techniki malarskie oraz inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń - wymienić omówionych na lekcji oraz znanych uczniowi z innych pozaszkolnych doświadczeń artystów, posługujących się technikami malarskimi - w sposób oryginalny wykonać samodzielne prace, posługując się poznanymi na lekcji technikami malarskimi i innymi technikami malarskimi wymyślonymi przez ucznia.
Część III	<p><u>Temat:</u> <u>Techniki graficzne – dawne i współczesne</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji techniki graficzne - wymienić poznanych artystów posługujących się technikami graficznymi - wykonać samodzielne prace, posługując się poznanymi na lekcji technikami graficznymi. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji techniki graficzne i inne znane

		<p>uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić nazwiska artystów, omówionych na lekcji oraz znanych uczniowi z innych pozaszkolnych doświadczeń, posługujących się technikami graficznymi - w sposób oryginalny wykonać samodzielne prace, posługując się poznanymi na lekcji technikami graficznymi
Część III	<p><u>Temat:</u> <u>Fotografia</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji prace fotograficzne - określić poznane na lekcji funkcje oraz tematykę prac fotograficznych - wymienić poznanych na lekcji twórców fotografii oraz artystów wykorzystujących w swojej twórczości fotografię jako technikę i jako temat pracy - wykonać samodzielną pracę fotograficzną o dowolnej tematyce. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń prace fotograficzne - określić poznane na lekcji funkcje oraz tematykę prac fotograficznych, wykonanych przez artystów omówionych na lekcji oraz innych twórców fotografii, znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń - wymienić poznanych na lekcji fotografów, scharakteryzować ich twórczość oraz omówić twórczość innych znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń twórców, wykorzystujących fotografię

		- w sposób oryginalny wykonać pracę fotograficzną o dowolnej tematyce.
--	--	--

Część III	<p><u>Temat:</u> <u>Wideo-art, wideo-instalacje, performance</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji realizacje typu wideo-art., wideo-instalacja, instalacja i performance - wymienić omówionych na lekcji twórców realizacji typu wideo-art., wideo-instalacja, instalacja i performance - wykorzystać jedną z poznanych na lekcji form (wideo-art, wideo-instalacja, instalacja, performance) do tworzenia własnej pracy na dowolny temat. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować realizacje typu wideo-art., wideo-instalacja, instalacja i performance - rozpoznać i scharakteryzować twórczość omówionych na lekcji oraz innych znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń artystów, którzy w swojej twórczości sięgali po wideo, instalacje i performance - w sposób oryginalny wykorzystać jedną z poznanych na lekcji form (wideo-art, wideo-instalacja, instalacja, performance) do tworzenia własnej pracy na dowolny temat.
Część IV	<p><u>Temat: Architektura – funkcje i materiały</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać poznane na lekcji materiały - rozpoznać i nazwać funkcje budowli omówionych na lekcji - dostrzegać w swoim

		<p>otoczeniu (regionie) budowle o zróżnicowanych funkcjach, zbudowane ze zróżnicowanych materiałów (potrafi je nazwać)</p> <p>- tworzyć projekty rysunkowe, prezentując budowlę o ściśle zdefiniowanej funkcji – sakralnej, mieszkalnej, użyteczności publicznej lub innej (np. wymyślonej przez ucznia).</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>- rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji materiały oraz inne materiały, znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń</p> <p>- rozpoznać, nazwać, scharakteryzować i objaśnić funkcje budowli, omówionych na lekcji i innych znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń</p> <p>- dostrzegać w swoim otoczeniu (regionie) budowle o zróżnicowanych funkcjach, zbudowane ze zróżnicowanych materiałów (potrafi je nazwać i scharakteryzować)</p> <p>- w sposób oryginalny tworzyć samodzielne projekty rysunkowe, prezentując budowlę o ściśle zdefiniowanej funkcji – sakralnej, mieszkalnej, użyteczności publicznej lub innej (np. wymyślonej przez ucznia).</p>
Część IV	<p><u>Temat: Projektowanie rysunkowe i komputerowe</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <p>- rozpoznać i nazwać sposoby projektowania architektonicznego</p> <p>-wykonać samodzielny projekt rysunkowy budowli o dowolnej funkcji</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>- rozpoznać, nazwać i scharakteryzować sposoby projektowania architektonicznego</p>

		<p>- w sposób oryginalny stworzyć samodzielny projekt rysunkowy budowli o dowolnej funkcji.</p>
Część IV	<p><u>Temat:</u> <u>Architekci–gwiazdy, czyli stararchitekti</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji realizacje architektoniczne zaprojektowane przez współczesnych stararchitektów - objaśnić pojęcie „stararchitekti” - wymienić omówionych na lekcji stararchitektów i rozpoznać ich realizacje poznane na lekcji. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i scharakteryzować realizacje architektoniczne zaprojektowane przez współczesnych stararchitektów - wymienić omówionych na lekcji stararchitektów i rozpoznać oraz scharakteryzować ich realizacje poznane na lekcji.
Część IV	<p><u>Temat: Dekoracyjność i minimalizm w architekturze</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać budowle reprezentujące nurt dekoracyjny i budowle reprezentujące nurt minimalistyczny w architekturze - rozpoznać omówione na lekcji budowle, powstałe w nurcie dekoracyjnym i minimalistycznym - rozpoznać i nazwać znajdujące się w najbliższej okolicy (regionie) budowle, reprezentujące nurt dekoracyjny oraz budowle reprezentujące nurt minimalistyczny – stworzyć samodzielne prace za pomocą technik tradycyjnych i komputerowych, przedstawiając budowle należące do nurtu dekoracyjnego i

		<p>minimalistycznego w architekturze.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń budowle reprezentujące nurt dekoracyjny i nurt minimalistyczny w architekturze - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować znajdujące się w najbliższej okolicy (regionie) budowle należące do nurtu dekoracyjnego i do nurtu minimalistycznego - w sposób oryginalny tworzyć samodzielne prace za pomocą technik tradycyjnych i komputerowych, przedstawiając budowle należące do nurtu dekoracyjnego i minimalistycznego w architekturze.
Część IV	<p>Temat: <u>Kierunki rozwoju w architekturze najnowszej</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji style i kierunki w architekturze najnowszej - rozpoznać w najbliższym otoczeniu (regionie) budowle współczesne należące do określonych stylów i kierunków w architekturze -tworzyć samodzielne prace za pomocą technik tradycyjnych i komputerowych przedstawiające budowle nawiązujące stylistycznie do kierunków w architekturze najnowszej <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji style i kierunki w architekturze

		<p>najnowszej</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać w najbliższym otoczeniu (regionie) budowle współczesne należące do określonych stylów i kierunków w architekturze oraz umieć je scharakteryzować - w sposób oryginalny tworzyć samodzielne prace za pomocą tradycyjnych technik komputerowych.
Część V	<p><u>Temat: Arcydzieła malarstwa, rzeźby i architektury w literaturze i w filmie</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji przykłady arcydzieł malarstwa, rzeźby lub architektury, które pojawiają się w literaturze - rozpoznać i nazwać poznane na lekcji arcydzieła malarstwa, rzeźby lub architektury, które pojawiają się w dziełach filmowych. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji oraz inne znane uczniowi arcydzieła malarstwa, rzeźby lub architektury, które pojawiają się w literaturze - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji oraz inne znane uczniowi arcydzieła malarstwa, rzeźby lub architektury, które pojawiają się w dziełach filmowych.
Część V	<p><u>Temat: Arcydzieła sztuki dawnej – oglądane dzisiaj</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać i nazwać omówione na lekcji sposoby podejścia do arcydzieł malarstwa, rzeźby lub architektury – w minionych wiekach i współcześnie - rozumieć poznane na lekcji kwestie ochrony i konserwacji arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury oraz problemy dotyczące arcydzieł sztuki dawnej, wynikające z

		<p>niszczącego działania czasu, warunków atmosferycznych, kataklizmów i zniszczeń wojennych, kradzieży muzealnych, fałszerstw oraz dewastacji i aktów wandalizmu.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać, nazwać i scharakteryzować omówione na lekcji i inne znane uczniowi sposoby podejścia do arcydzieł malarstwa, rzeźby lub architektury – w minionych wiekach i współcześnie - scharakteryzować omówione na lekcji kwestie ochrony i konserwacji arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury, problemy dotyczące arcydzieł sztuki dawnej, wynikające z niszczącego działania czasu, warunków atmosferycznych, kataklizmów, zniszczeń wojennych, kradzieży muzealnych, fałszerstw oraz dewastacji i aktów wandalizmu.
Część V	<p>Temat: <u>Arcydzieła sztuki dawnej – inspiracje w twórczości artystów współczesnych</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzegać inspiracje bezpośrednie konkretnymi arcydziełami sztuki dawnej w twórczości współczesnych artystów - dostrzegać inspiracje pośrednie stylami charakterystycznymi dla twórczości autorów arcydzieł sztuki dawnej w twórczości współczesnych artystów - tworzyć samodzielne prace zainspirowane omawianymi na lekcji arcydziełami sztuki dawnej. <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzegać i scharakteryzować na przykładach omówionych na lekcji i innych - znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń – inspiracje bezpośrednie (konkretnymi

		<p>arcydziałami sztuki dawnej) w twórczości współczesnych artystów</p> <p>- scharakteryzować na przykładach omówionych na lekcji i innych - znanych uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń – inspiracje pośrednie (stylami charakterystycznymi dla twórczości autorów arcydział sztuki dawnej) w twórczości współczesnych artystów</p> <p>- w sposób oryginalny tworzyć samodzielne prace zainspirowane omawianymi na lekcji arcydziałami sztuki dawnej.</p>
Część V	<p><u>Temat:</u> <u>Arcydziała a centra kulturotwórcze</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <p>- rozpoznać i nazwać poznane na lekcji centra kulturotwórcze</p> <p>- krótko omówić poznane na lekcji centra kulturotwórcze, wymieniając powstałe w nich arcydziała malarstwa, rzeźby i architektury.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>- rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji i znane uczniowi z innych pozaszkolnych doświadczeń centra kulturotwórcze, oddziałujące na sztukę w różnych epokach</p> <p>- scharakteryzować poznane na lekcji i inne znane uczniowi z pozaszkolnych doświadczeń centra kulturotwórcze oraz powstałe w nich arcydziała malarstwa, rzeźby i architektury.</p>
Część V	<p><u>Temat:</u> <u>Arcydziała a telewizja, reklama i internet</u></p>	<p><u>Uczeń powinien w zakresie podstawowym:</u></p> <p>- rozpoznać i nazwać poznane na lekcji sposoby wykorzystywania przez telewizję arcydział sztuki dawnej</p> <p>- rozpoznać i nazwać poznane na lekcji sposoby wykorzystywania przez</p>

		<p>reklamę arcydzieł sztuki dawnej</p> <p>- rozpoznać i nazwać poznane na lekcji sposoby wykorzystywania przez internet arcydzieł sztuki dawnej.</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>-rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji i inne znane uczniowi sposoby wykorzystywania przez telewizję arcydzieł sztuki dawnej</p> <p>- rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji i inne znane uczniowi sposoby wykorzystywania przez reklamę arcydzieł sztuki dawnej</p> <p>- rozpoznać, nazwać i scharakteryzować poznane na lekcji i inne znane uczniowi sposoby wykorzystywania przez internet arcydzieł sztuki dawnej.</p>
--	--	--

Material powtórzeniowy wchodzący w skład części VI – z uwzględnieniem wiadomości zawartych w zarysie historii sztuki, omówionym w Kalejdoskopie *Ze sztuką przez wieki* (do realizacji w ramach lekcji)

Temat	Wymagania
<p><u>Powtórzenie wiadomości – zestawienie dzieł malarskich z ich autorami, państwami (terytoriami) i epokami, w których powstały.</u></p>	<p><u>Uczeń w zakresie podstawowym powinien:</u></p> <p>- prawidłowo połączyć omawiane na lekcji dzieła malarskie z ich twórcami</p> <p>- prawidłowo usytuować dzieła malarskie na odpowiednim terytorium (lub w określonym konkretnym kręgu kulturowym, w którym powstały)</p> <p>- prawidłowo umiejscowić dzieło w czasie (prawidłowo wskazać epokę, w której powstały).</p> <p><u>Uczeń powinien w zakresie rozszerzonym:</u></p> <p>- prawidłowo połączyć zarówno omawiane na lekcji, a także inne znane</p>

	<p>uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła malarskie z ich twórcami</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo usytuować zarówno omówione na lekcji, jak również inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła malarskie na odpowiednim terytorium (lub w określonym konkretnym kręgu kulturowym, w którym powstały) - prawidłowo umiejscowić zarówno omówione na lekcji, jak również inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła malarskie w czasie (prawidłowo wskazać epokę, w której powstały).
<p><u>Powtórzenie wiadomości – zestawienie dzieł rzeźbiarskich z ich autorami, państwami (terytoriami) i epokami, w których powstały.</u></p>	<p><u>Uczeń w zakresie podstawowym powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo połączyć omawiane na lekcji dzieła rzeźbiarskie z ich twórcami - prawidłowo usytuować dzieła rzeźbiarskie na odpowiednim terytorium (lub w określonym konkretnym kręgu kulturowym, w którym powstały) - prawidłowo umiejscowić omówione na lekcji dzieła rzeźbiarskie w czasie (prawidłowo wskazać epokę, w której powstały). <p><u>Uczeń w zakresie rozszerzonym powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo połączyć zarówno omawiane na lekcji, a także inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła rzeźbiarskie z ich twórcami - prawidłowo usytuować zarówno omówione na lekcji, jak również inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła rzeźbiarskie na odpowiednim terytorium (lub w określonym konkretnym kręgu kulturowym, w którym powstały) - prawidłowo umiejscowić zarówno omówione na lekcji, jak również inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła rzeźbiarskie w czasie (prawidłowo wskazać epokę, w której powstały).
<p><u>Powtórzenie wiadomości – zestawienie</u></p>	<p><u>Uczeń w zakresie podstawowym</u></p>

<p><u>obiektów architektonicznych z ich autorami, państwami (terytoriami) i epokami, w których powstały.</u></p>	<p><u>powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo połączyć omawiane na lekcji dzieła architektoniczne z ich twórcami - prawidłowo usytuować dzieła architektoniczne na odpowiednim terytorium (lub w określonym konkretnym kręgu kulturowym, w którym powstały) - prawidłowo umiejscowić dzieła architektoniczne w czasie (prawidłowo wskazać epokę, w której powstały). <p><u>Uczeń w zakresie rozszerzonym powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo połączyć zarówno omawiane na lekcji, a także inne znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła architektoniczne z ich twórcami - prawidłowo usytuować zarówno omówione na lekcji, jak również inne, znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła architektoniczne na odpowiednim terytorium (lub w określonym konkretnym kręgu kulturowym, w którym powstały) - prawidłowo umiejscowić zarówno omówione na lekcji, jak również inne, znane uczniowi z pozalekcyjnych doświadczeń, dzieła architektoniczne w czasie (prawidłowo wskazać epokę, w której powstały).
<p><u>Przypomnienie i utrwalenie terminologii z zakresu poznanych na lekcji dziedzin sztuki.</u></p>	<p><u>Uczeń w zakresie podstawowym powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługiwać się poznaną na lekcji terminologią związaną z omówionymi na lekcji dziedzinami sztuki. <p><u>Uczeń w zakresie rozszerzonym powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługiwać się poznaną na lekcji terminologią związaną z omówionymi na lekcji dziedzinami sztuki, a także poprawnie w sposób swobodny posługiwać się terminologią dotyczącą różnorodnych dziedzin sztuki, z którymi uczeń zetknął się w trakcie pozaszkolnych doświadczeń.
<p><u>Rozpoznawanie dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury.</u></p>	<p><u>Uczeń w zakresie podstawowym powinien:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo rozpoznać poznane na lekcji dzieła architektury i sztuk

	<p>plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury.</p> <p><u>Uczeń w zakresie rozszerzonym powinien:</u></p> <p>- prawidłowo rozpoznać dzieła architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury w zakresie omówionym na lekcji, a także w zakresie obejmującym pozaszkolną wiedzę ucznia.</p>
--	--

3. Program nauczania

- **Propozycje tematyczne do części pierwszej**

Temat I: Plastyka dzisiaj – wprowadzenie do świata sztuki współczesnej

- * Wiadomości teoretyczne: nowe podejście do sztuki, sztuka ulicy, sztuka a kultura masowa, przenikanie form plastycznych do innych dziedzin twórczości artystycznej (muzyki, filmu) oraz do nowych mediów (internet).
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, materiałów prasowych (pisma o sztuce, pisma codzienne) oraz stron internetowych i dostępnych programów multimedialnych, poświęconych sztuce najnowszej.
- * Dyskusja: jak uczniowie postrzegają sztukę współczesną.

Temat II: Sztuka a kultura narodowa

- * Wiadomości teoretyczne: tradycja narodowa dawniej i dziś, współczesna recepcja kultury narodowej w Polsce, spuścizna minionych wieków (kultura sarmacka na ziemiach polskich, sztuka ludowa, styl narodowy w architekturze), przypomnienie wiadomości poznanych na wcześniejszym etapie edukacyjnym;
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, materiałów prasowych (pisma o sztuce, gazety codzienne) oraz stron internetowych i dostępnych programów multimedialnych poświęconych sztuce sarmackiej, polskiej sztuce ludowej, sztuce współczesnej inspirowanej tradycją narodową.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Tworzenie wizerunku tradycyjnie ubranego polskiego szlachcica – praca na komputerze, z wykorzystaniem portretów znalezionych przez uczniów w internecie.
 - Wykonanie portretu trumiennego za pomocą dowolnej techniki malarskiej.
 - Tworzenie katalogu strojów sarmackich – prace rysunkowe, malarskie lub praca na komputerze, z wykorzystaniem portretów znalezionych przez uczniów w internecie.
 - Tworzenie wirtualnego Muzeum Polskiej Kultury Narodowej, gromadzącego dzieła kultury sarmackiej oraz inspirowane nimi dzieła współczesne, znajdujące się w różnych zbiorach i kolekcjach muzealnych (praca w grupach).
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu polskich strojów ludowych – prace rysunkowe, malarskie lub praca na komputerze, z wykorzystaniem obiektów znalezionych przez uczniów w internecie.
 - Tworzenie za pomocą dowolnej techniki rysunkowej lub malarskiej prac przedstawiających obiekty architektoniczne inspirowane stylem narodowym w architekturze polskiej.

- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu prac przedstawiających, zdaniem uczniów, najbardziej charakterystyczne dla polskiej sztuki dzieła malarskie, rzeźbiarskie i architektoniczne.

* Dyskusja: co uczniowie rozumieją przez określenie „polska sztuka narodowa”, jaki jest ich stosunek do tradycji narodowej.

Temat III: Wpływy śródziemnomorskie w sztuce polskiej na przestrzeni dziejów

* Wiadomości teoretyczne: oddziaływanie kultury włoskiej i francuskiej na sztukę polską od średniowiecza do czasów współczesnych, wpływy włoskie w architekturze polskiego renesansu, baroku i klasycyzmu, artyści włoscy i francuscy, działający na ziemiach polskich, przypomnienie wiadomości poznanych na wcześniejszym etapie edukacyjnym.

* Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, materiałów prasowych (pisma o sztuce, gazety codzienne) oraz stron internetowych i dostępnych programów multimedialnych, obrazujących wpływy włoskie i francuskie w architekturze i w sztukach plastycznych na przestrzeni dziejów.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, dzieł artystów obcych, działających na ziemiach polskich w minionych wiekach.

- Opracowanie Szlaku Śródziemnomorskiego w polskiej architekturze, obejmującego zabytki, w których, zdaniem uczniów, widoczne jest oddziaływanie kultury włoskiej lub francuskiej (praca w grupach).

- Wykonanie za pomocą dowolnej techniki obrazu inspirowanego sztuką włoską lub francuską.

- Wykonanie za pomocą dowolnej techniki rzeźby inspirowanej sztuką włoską lub francuską.

- Wykonanie za pomocą dowolnej techniki pracy przedstawiającej budowlę inspirowaną sztuką włoską lub francuską.

- Wykonanie pracy graficznej zainspirowanej konkretnym dziełem sztuki włoskiej lub francuskiej.

- Poszukiwania internetowe – zrobienie katalogu dzieł stworzonych przez współczesnych polskich artystów zafascynowanych kulturą śródziemnomorską.

* Dyskusja: jak uczniowie oceniają wartość zainspirowanych kulturą śródziemnomorską obrazów, rzeźb i budowli, powstałych na ziemiach polskich w różnych epokach.

Temat IV: O synagogach, meczetach i cerkwiach, czyli spotkania z innymi kulturami

* Wiadomości teoretyczne: charakterystyka zachowanych do dziś w Polsce miejsc kultu, omówienie specyfiki budownictwa związanego z różnymi religiami, wyznawanymi przez ludność mieszkającą na ziemiach polskich, problem stanu zachowania i ochrony tych zabytków dawniej i współcześnie.

* Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, materiałów prasowych (pisma o sztuce, gazety codzienne) oraz stron internetowych i dostępnych programów multimedialnych, prezentujących obiekty architektoniczne i dzieła sztuk plastycznych związanych z różnymi religiami, wyznawanymi przez ludność mieszkającą na ziemiach polskich w minionych wiekach i współcześnie.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Wykonanie za pomocą dowolnej techniki prac przedstawiających budowle związane z różnymi religiami.

- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu budowli związanych z różnymi religiami, wyznawanymi przez ludność zamieszkałą na ziemiach polskich (praca w grupach).

- Poszukiwania zabytków lokalnych związanych z różnymi religiami – fotograficzna lub filmowa dokumentacja (aparatus fotograficzny, telefon komórkowy, kamera wideo).

- Tworzenie listy najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, polskich zabytków, występujących na terenach, gdzie są różne religie.
- Tworzenie rysunkowych, malarskich lub graficznych prac zainspirowanych zabytkami architektury związanymi z różnymi religiami.
- Za pomocą technik rysunkowych, malarskich lub graficznych tworzenie prac przedstawiających krajobraz miejski lub wiejski, w którym, obok współczesnej architektury, obecne są budowle związane z różnymi religiami.
- Za pomocą dowolnych programów multimedialnych tworzenie wirtualnego przedstawienia krajobrazu miejskiego lub wiejskiego, w którym, obok współczesnej architektury, są budowle związane z różnymi religiami.
- * Dyskusja: jak obecnie w Polsce wygląda, zdaniem uczniów, stan zachowania i ochrona zabytków architektury i sztuk plastycznych związanych z różnymi religiami.

Temat V: Muzea i galerie – tradycyjne i niekonwencjonalne

- * Wiadomości teoretyczne: charakterystyka zbiorów muzealnych w Polsce, omówienie najbardziej liczących się polskich kolekcji i porównanie ich z kolekcjami zagranicznymi, charakterystyka budowli, w których mieszczą się kolekcje dzieł sztuki oraz galerii niekonwencjonalnych, w tym również galerii wirtualnych.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, materiałów prasowych (pisma o sztuce, gazety codzienne) oraz stron internetowych i dostępnych programów multimedialnych, prezentujących powstałe w minionych wiekach budowle, w których obecnie mieszczą się zbiory muzealne, oraz przedstawiających współczesne obiekty muzealne, zaprojektowane u schyłku XX w. oraz w wieku XXI.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Przygotowanie projektu muzeum gromadzącego najbardziej interesujące, zdaniem uczniów, obrazy powstałe na przestrzeni dziejów (praca w grupach).
 - Przygotowanie projektu muzeum gromadzącego najwybitniejsze, zdaniem uczniów, dzieła polskich artystów.
 - Przygotowanie projektu galerii sztuki lokalnej, gromadzącej dzieła powstałe w okolicy, w której mieszkają uczniowie.
 - Przygotowanie projektu wirtualnej galerii prezentującej twórczość polskich artystów współczesnych.
 - Przygotowanie projektów budowli muzealnych, gromadzących zbiory sztuki artystów wykorzystujących w swych pracach wideo, film i fotografię.
 - Przygotowanie projektu galerii na wolnym powietrzu, zaprojektowanej dla konkretnego miejsca w okolicy, w której mieszkają uczniowie.
 - Przygotowanie dokumentacji fotograficznej pokazującej najbardziej interesujące, zdaniem uczniów, muzea i galerie w Polsce (praca w grupach).
- * Dyskusja: jak uczniowie oceniają istniejące w Polsce muzea i galerie tradycyjne i niekonwencjonalne. Jak – ich zdaniem – prezentują się one na tle muzeów i galerii funkcjonujących w innych krajach.

• **Propozycje tematyczne do części drugiej**

Temat I: Artysta w mediach

- * Wiadomości teoretyczne: omówienie wpływu środków masowego przekazu na sztukę, charakterystyka postaw artystów wykorzystujących media w celu upowszechnienia swojej twórczości, kreacje twórców a autopromocja.
- * Oglądanie materiałów prasowych, programów telewizyjnych i filmów dokumentalnych oraz stron internetowych prezentujących i komentujących strategię artystów z różnych dziedzin

(od malarstwa, rzeźby i architektury, po współczesny design, fotografię, wideo-art i film) wobec środków masowego przekazu.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Przygotowanie projektu przedstawiającego różnorodność postaw współczesnych artystów wobec środków masowego przekazu.
- Przygotowanie projektu „Artysta w roli gwiazdy mediów” na dowolnie wybranym przykładzie (praca w grupach).
- Przygotowanie projektu „Narzędzia i metody promocji sztuki współczesnej w środkach masowego przekazu”.
- Przygotowanie projektu dotyczącego kontrowersyjnych realizacji dowolnego artysty współczesnego.
- Przygotowanie projektu przedstawiającego ucznia w roli artysty występującego w mediach.
- Prezentacja multimedialna (dotycząca twórczości dowolnego artysty), przygotowana na potrzeby mediów dowolnego rodzaju (prasa, telewizja, portale internetowe).
- Przygotowanie projektu pokazującego pozytywne i negatywne skutki zaistnienia artysty w mediach.

* Dyskusja: jak uczniowie oceniają poszczególne strategie podejmowane przez artystów wobec środków masowego przekazu.

Temat II: Media w sztuce

* Wiadomości teoretyczne: omówienie mediów wykorzystywanych przez artystów XX i XXI wieku, oddziaływanie nowinek technicznych na artystów współczesnych, charakterystyka wybranych prac artystów związanych z wideo-artem.

* Oglądanie slajdów, dokumentacji fotograficznej, materiałów prasowych, programów telewizyjnych i filmów dokumentalnych oraz stron internetowych prezentujących dzieła inspirowane nowymi mediami, wykorzystującymi je bezpośrednio lub pośrednio, a także włączanymi w obręb innych, bardziej tradycyjnych, form artystycznych.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Przygotowanie pracy zainspirowanej artykułem w dowolnym piśmie o sztuce.
- Przygotowanie pracy zainspirowanej artykułem w prasie codziennej.
- Przygotowanie pracy zainspirowanej artykułem w prasie kolorowej.
- Przygotowanie pracy zainspirowanej relacją internetową z dowolnego wydarzenia artystycznego.
- Przygotowanie projektu naśladującego wizualne formy, jakimi posługuje się autor telewizyjnego reportażu.
- Przygotowanie pracy naśladującej wizualne formy, jakimi posługuje się autor telewizyjnego newsa.
- Przygotowanie pracy naśladującej wizualne formy, jakimi posługuje się reżyser filmu fabularnego.

* Dyskusja: jak uczniowie postrzegają sztukę tworzoną dzięki zastosowaniu nowych możliwości technologicznych i jak oceniają wizualne inspiracje medialne, funkcjonujące w sztuce najnowszej.

Temat III: Sztuka internetowa

* Wiadomości teoretyczne: wprowadzenie pojęcia „sztuka internetowa”, charakterystyka twórczości artystów internetowych, zapoznanie się z artystycznymi realizacjami o charakterze interaktywnym.

* Oglądanie stron internetowych prezentujących dzieła artystów tworzących w internecie, zapoznanie się z dziełami o charakterze interaktywnym.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących prac polskich artystów internetowych lub też internetowych realizacji tych polskich twórców, którzy wypowiadają się również w innych, pozainternetowych formach.
- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących prac zagranicznych artystów internetowych lub też internetowych realizacji tych twórców zagranicznych, którzy wypowiadają się również w innych, pozainternetowych formach.
- Za pomocą tradycyjnych technik rysunkowych lub malarskich wykonanie dzieł inspirowanych twórczością artystów tworzących w internecie.
- Przygotowanie prezentacji internetowej z wykorzystaniem przedstawień dowolnych polskich obrazów współczesnych.
- Przygotowanie prezentacji internetowej z wykorzystaniem przedstawień dowolnych polskich rzeźb współczesnych.
- Przygotowanie projektu strony w internecie, poświęconej twórczości internetowej.
- * Dyskusja: jak uczniowie rozumieją pojęcie sztuki internetowej, czy sztukę tworzoną w przestrzeni wirtualnej oceniają w podobny sposób jak tę, która powstaje w tradycyjny sposób.

Temat IV: Graffiti

- * Wiadomości teoretyczne: charakterystyka graffiti, omówienie problemów związanych z funkcjonowaniem dzieł zaliczanych do street-artu, omówienie różnych tendencji w street-arcie, wskazanie na różnice między wandalizmem a sztuką w kontekście graffiti, powstających w nietypowych miejscach, problem autorstwa i praw własności do prac zaliczanych do sztuki ulicy.
- * Oglądanie slajdów, dokumentacji fotograficznej i filmowej oraz stron internetowych poświęconych twórczości ulicznej w różnych krajach i o różnorodnej tematyce.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Za pomocą technik tradycyjnych przygotowanie projektu graffiti na dowolny temat.
 - Za pomocą technik multimedialnych przygotowanie projektu graffiti na dowolny temat.
 - Dokumentacja fotograficzna lub filmowa istniejących w okolicy graffiti – tych, które szpecą miejsce, w którym je wykonano (omówienie negatywnej funkcji graffiti).
 - Dokumentacja fotograficzna lub filmowa istniejących w okolicy graffiti – tych, które zdobią miejsce, w którym je wykonano (omówienie pozytywnej funkcji graffiti).
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, graffiti, jakie powstały w różnych krajach.
 - Tworzenie projektów szablonów przeznaczonych do ozdobienia ubrań – zaprojektowanie kolekcji strojów inspirowanych modą uliczną.
 - Tworzenie projektu wlepki, wykorzystującej motyw znanej postaci związanej z filmem lub z muzyką (np. bohatera znanego filmu lub gwiazdy filmowej).
- * Dyskusja: jak uczniowie postrzegają graffiti – pozytywnie czy negatywnie.

Temat V: Między artystą a odbiorcą

- * Wiadomości teoretyczne: omówienie relacji między artystami a odbiorcami sztuki w różnych epokach, wpływ odbiorcy na dzieło artysty, omówienie realizacji, w których uczestniczy lub które współtworzy odbiorca, reakcje odbiorców na różne dzieła sztuki.
- * Oglądanie slajdów, albumów, relacji prasowych i internetowych prezentujących możliwości komunikacji między twórcami a odbiorcami na przestrzeni dziejów.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu prac, w których artysta dopuszcza możliwość ingerencji odbiorcy w swoje dzieło (praca w grupach).
 - Tworzenie prac dopuszczających ingerencję odbiorcy w ostateczny kształt dzieła.

- Tworzenie dzieł plastycznych za pomocą tradycyjnych technik – z założeniem, że odbiorca może w nich pewne elementy zmienić.
- Przygotowanie projektu multimedialnego celowo nieukończonego (odbiorca może go sam ukończyć lub pozostawić nieukończony).
- Rekonstrukcja istniejącego w rzeczywistości dzieła (obrazu, rzeźby) nieukończonego przez jego autora – praca z wykorzystaniem programów multimedialnych.
- Przygotowanie obrazu zainspirowanego konkretnym dziełem sztuki współczesnej w taki sposób, by wzbudzić określoną reakcję odbiorcy (praca w grupach).
- Przygotowanie rzeźby zainspirowanej konkretnym dziełem sztuki współczesnej w taki sposób, by wzbudzić określoną reakcję odbiorcy (praca w grupach).
- * Dyskusja: co uczniowie sądzą o dziełach dopuszczających ingerencję odbiorcy w prace artysty, czy wpływa to pozytywnie na wartość artystyczną dzieła, czy wręcz przeciwnie.

• Propozycje tematyczne do części trzeciej

Temat I: Twórcze działania

- * Wiadomości teoretyczne: omówienie pojęcia twórczości artystycznej, charakterystyka twórczych działań na przestrzeni dziejów, objaśnienie zmian podejścia do twórczości artystycznej w XX wieku.
- * Oglądanie slajdów, albumów, prasy, filmów dokumentalnych i stron internetowych poświęconych zmianom podejścia do twórczości artystycznej oraz działaniom podejmowanym przez współczesnych artystów, które wcześniej nie były zaliczane do sfery sztuki.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Wykonanie rysunku na dowolny temat przy użyciu niekonwencjonalnych metod, np. przez połączenie techniki tradycyjnej z techniką wymyśloną przez ucznia.
 - Wykonanie rysunku na dowolny temat przy wykorzystaniu narzędzi niekonwencjonalnych.
 - Wykonanie obrazu na dowolny temat przy użyciu niekonwencjonalnych metod, np. przez połączenie techniki tradycyjnej z techniką wymyśloną przez ucznia.
 - Wykonanie obrazu na dowolny temat przy wykorzystaniu niekonwencjonalnych narzędzi.
 - Wykonanie rzeźby przy użyciu banalnych „nieartystycznych” przedmiotów.
 - Wykonanie rzeźby przy użyciu narzędzi niekonwencjonalnych.
 - Poszukiwania internetowe – wyszukiwanie w internecie informacji o artystach współczesnych, którzy wykorzystują w swej twórczości działania „nieartystyczne”.
- * Dyskusja: czy podejmowane przez współczesnych artystów niekonwencjonalne działania twórcze są dla uczniów równie zrozumiałe jak dzieła powstałe w tradycyjny sposób.

Temat II: Techniki rysunkowe i malarskie

- * Wiadomości teoretyczne: charakterystyka tradycyjnych technik rysunkowych oraz narzędzi, takich jak węgiel, kreda, pastel, sangwina, tusz i ołówek, omówienie technik malarskich, takich jak fresk, enkaustyka, tempera, malarstwo olejne, gwasz i akwarela oraz akryl – ze szczególnym uwzględnieniem ich zalet i wad.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć oraz programów multimedialnych i stron internetowych, z przykładami prac rysunkowych i malarskich wykonanych za pomocą różnorodnych narzędzi tradycyjnych i niekonwencjonalnych.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Za pomocą techniki rysunkowej tworzenie na papierze kompozycji przedstawiającej pejzaż, portret lub martwą naturę.

- Za pomocą techniki rysunkowej wykonanie pracy przy wykorzystaniu podłoża nietradycyjnego.
 - Za pomocą techniki malarskiej wykonanie na papierze kompozycji przedstawiającej pejzaż, portret lub martwą naturę.
 - Za pomocą techniki malarskiej wykonanie pracy z wykorzystaniem podłoża nietradycyjnego.
 - Wykonanie kompozycji rysunkowej zainspirowanej dowolnym rysunkiem jednego z mistrzów doby renesansu (np. Albrechta Dürera, Leonarda da Vinci, Michała Anioła).
 - Wykonanie kompozycji malarskiej zainspirowanej dowolnym obrazem jednego z mistrzów epoki baroku (np. Caravaggia, Diego Velazqueza, Petera Paula Rubensa).
 - Wykonanie kompozycji malarskiej zainspirowanej dowolnym dziełem jednego z artystów XX wieku (np. Jacksona Pollocka, Willema de Kooninga), przy użyciu niekonwencjonalnych narzędzi i nowatorskich metod.
- * Dyskusja: jakie możliwości i jakie ograniczenia dostrzegają uczniowie w posługiwaniu się tradycyjnymi technikami – rysunkowymi i malarskimi.

Temat III: Techniki graficzne – dawne i współczesne

- * Wiadomości teoretyczne: charakterystyka dawnych technik służących powielaniu, tzn. drzeworytu, suchorytu, kwasorytu, miedziorytu, akwaforty, akwatinty, litografii oraz technik dwudziestowiecznych (serigrafia, grafika komputerowa).
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć oraz stron internetowych z przykładami prac powstałych za pomocą różnorodnych technik graficznych.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, prac graficznych powstałych na przestrzeni dziejów.
 - Wykonanie grafiki artystycznej za pomocą tradycyjnych metod.
 - Wykonanie grafiki użytkowej za pomocą tradycyjnych metod.
 - Wykonanie grafiki komputerowej o charakterze artystycznym.
 - Wykonanie grafiki komputerowej o charakterze użytkowym.
 - Eksperymenty z technikami graficznymi mieszanymi.
 - Przygotowanie projektu dokumentującego realizację graficzne obecne w przestrzeni miejskiej (plakaty, billboardy).
- * Dyskusja: Czy uczniowie potrafią nazwać techniki graficzne wykorzystane przy tworzeniu stron gazet, plakatów, ulotek itp. czy też współczesny odbiór dzieł graficznych jest ograniczony do grafiki internetowej, z którą uczniowie mają do czynienia na co dzień.

Temat IV: Fotografia

- * Wiadomości teoretyczne: omówienie sposobów funkcjonowania fotografii w sztuce, wybitni twórcy fotografii w XX i XXI wieku, fotografia artystyczna a fotografia reklamowa.
- * Oglądanie slajdów, albumów, prasy oraz stron internetowych przedstawiających osiągnięcia fotografii jako odrębnej sztuki oraz prezentacja konkretnych realizacji artystów wykorzystujących w swoich pracach fotografię.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej, zdaniem uczniów, interesujących prac fotograficznych, powstałych od XIX do XXI wieku.
 - Eksperymenty fotograficzne – wykonanie fotografii nawiązującej do dowolnego stylu lub kierunku w sztuce XIX wieku.
 - Eksperymenty fotograficzne – wykonanie fotografii nawiązującej do dowolnego stylu lub kierunku w sztuce XX wieku.

- Fotografowanie jako element procesu przygotowania realizacji plastycznej o odmiennym charakterze.
- Wykonanie fotografii stanowiącej podstawę realizacji projektu odwołującego się do dowolnego kierunku lub stylu obowiązującego w malarstwie XIX lub XX w.
- Wykonanie fotografii stanowiącej podstawę realizacji projektu odwołującego się do dowolnego kierunku lub stylu obowiązującego w rzeźbie XIX lub XX w.
- Wykonanie projektu reklamy dowolnego wydarzenia artystycznego.
- * Dyskusja: jakie funkcje, zdaniem uczniów, pełni obecnie w sztuce fotografia.

Temat V: Wideo, instalacja i performance

- * Wiadomości teoretyczne: wprowadzenie pojęcia wideo, instalacji i performance, geneza i charakterystyka wideo-artu na wybranych przykładach, omówienie specyfiki realizacji typu performance na wybranych przykładach.
- * Oglądanie slajdów, prasy, stron internetowych i filmów dokumentalnych przedstawiających prace wideo, instalacje oraz realizacje typu performance.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, prac wideo, zrealizowanych przez polskich twórców wideo-artu.
 - Tworzenie pracy wideo o tematyce społecznej.
 - Tworzenie instalacji o tematyce ekologicznej.
 - Tworzenie instalacji nawiązującej do dowolnego dzieła sztuki dawnej (obrazu lub rzeźby).
 - Tworzenie wideoinstalacji na temat sztuki współczesnej.
 - Przygotowanie performance na temat zagrożeń cywilizacyjnych obecnych we współczesnym świecie.
 - Przygotowanie performance na temat „Artysta współczesny jako paparazzi”.
- * Dyskusja: jakie ułatwienia a jakie ograniczenia w sferze artystycznej, zdaniem uczniów, spowodowało pojawienie się takich form jak wideo czy instalacje.

• **Propozycje tematyczne do części czwartej**

Temat I: Architektura - funkcje i materiały

- * Wiadomości teoretyczne: charakterystyka budowli ze względu na pełnione przez nie funkcje, omówienie różnorodnych materiałów, wykorzystywanych w architekturze na przestrzeni dziejów.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, prasy, filmów dokumentalnych oraz stron internetowych i programów multimedialnych z przedstawieniami obiektów architektonicznych pełniących różnorodne funkcje, wykonanych z odmiennych materiałów.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, obiektów architektonicznych powstałych na przestrzeni dziejów i scharakteryzowanie ich funkcji.
 - Za pomocą dowolnej techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej budowlę mieszkalną, nawiązującą stylistycznie do jednej z minionych epok.
 - Za pomocą dowolnej techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej budowlę sakralną, nawiązującą stylistycznie do jednej z minionych epok.
 - Za pomocą dowolnej techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej budowlę użyteczności publicznej, nawiązującą stylistycznie do jednej z minionych epok.
 - Za pomocą dowolnej techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej dowolną budowlę współczesną, np. supermarket, bank lub kafejkę internetową.

- Za pomocą dowolnej techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej budowlę o funkcji wymyślonej przez ucznia.
- Tworzenie katalogu najbardziej niefunkcjonalnych, zdaniem uczniów, budowli powstałych na terenie Polski.
- * Dyskusja: jakie polskie budowle, zdaniem uczniów, są doskonale przystosowane do funkcji jakie mają pełnić, a jakie są niefunkcjonalne?

Temat II: Projektowanie – rysunkowe i komputerowe

- * Wiadomości teoretyczne: objaśnienie procesu powstawania projektu architektonicznego tradycyjnego (rysunek) i komputerowego, omówienie programu CAD, stosowanego w projektowaniu współczesnych budowli.
- * Oglądanie slajdów, prasy, stron internetowych oraz programów multimedialnych, przedstawiających proces powstawania projektu tradycyjnego (rysunkowego) i komputerowego.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Wykonanie tradycyjnego projektu budowli mieszkalnej, wzorowanej na budowlach powstałych w minionych epokach (rysunek).
 - Wykonanie tradycyjnego projektu budowli sakralnej, wzorowanej na budowlach powstałych w minionych epokach (rysunek).
 - Wykonanie tradycyjnego projektu budowli użyteczności publicznej, wzorowanej na budowlach powstałych w minionych epokach (rysunek).
 - Wykonanie projektu komputerowego budowli mieszkalnej, wzorowanej na budowlach powstałych w minionych epokach
 - Wykonanie projektu komputerowego budowli sakralnej wzorowanej na budowlach powstałych w minionych epokach.
 - Wykonanie projektu komputerowego budowli użyteczności publicznej, wzorowanej na budowlach powstałych w minionych epokach.
 - Wykonanie projektu komputerowego dowolnej budowli współczesnej.
- * Dyskusja: Jakie zalety, a jakie wady, zdaniem uczniów, mają projekty rysunkowe oraz komputerowe metody projektowania architektonicznego.

Temat III: Architekci-gwiazdy, czyli stararchitekci

- * Wiadomości teoretyczne: wprowadzenie pojęcia star architektów, charakterystyka twórczości architektów-gwiazd na wybranych przykładach.
- * Oglądanie slajdów, albumów, prasy, filmów dokumentalnych oraz stron internetowych i programów multimedialnych prezentujących twórczość stararchitektów.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu projektów powstałych w pracowniach stararchitektów.
 - Wykonanie projektu komputerowego budowli mieszkalnej inspirowanej twórczością dowolnego stararchitekta.
 - Wykonanie projektu komputerowego budowli sakralnej inspirowanej twórczością dowolnego stararchitekta.
 - Wykonanie projektu komputerowego budowli użyteczności publicznej inspirowanej twórczością dowolnego stararchitekta.
 - Stworzenie fikcyjnej biografii stararchitekta – zaprojektowanie jego medialnych wystąpień, sposobu zachowania, ubioru, fryzury, udziału w reklamach telewizyjnych i prasowych.
 - Stworzenie komputerowego projektu współczesnego miasta, zapełnionego całkowicie budowlami zaprojektowanymi przez stararchitektów.

- Komputerowa podróż przez wieki – za pomocą dostępnych programów komputerowych stworzenie budowli zaprojektowanych przez fikcyjnego średniowiecznego, renesansowego lub barokowego stararchitekta.

* Dyskusja: jak uczniowie oceniają zjawisko stararchitektów – pozytywnie czy negatywnie.

Temat IV: Dekoracyjność i minimalizm w architekturze na przestrzeni dziejów

* Wiadomości teoretyczne: omówienie tendencji dekoracyjnych i minimalistycznych występujących w architekturze od czasów najdawniejszych do współczesności.

* Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, prasy, stron internetowych i programów multimedialnych prezentujących tendencje dekoracyjne i minimalistyczne występujące w architekturze dawniej i współcześnie.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu najbardziej interesujących, zdaniem uczniów, budowli, obrazujących tendencje dekoracyjne oraz budowli obrazujących tendencje minimalistyczne w architekturze na przestrzeni dziejów.

- Wykonanie projektu budowli mieszkalnej obrazującej tendencje dekoracyjne obecne w dowolnej epoce.

- Wykonanie projektu budowli sakralnej obrazującej tendencje dekoracyjne obecne w dowolnej epoce.

- Wykonanie projektu budowli użyteczności publicznej obrazującej tendencje dekoracyjne obecne w dowolnej epoce.

- Wykonanie projektu budowli mieszkalnej obrazującej tendencje minimalistyczne obecne w dowolnej epoce.

- Wykonanie projektu budowli sakralnej obrazującej tendencje minimalistyczne obecne w dowolnej epoce.

- Wykonanie projektu budowli użyteczności publicznej obrazującej tendencje minimalistyczne obecne w dowolnej epoce.

* Dyskusja: jakie budowle dominują, zdaniem uczniów, we współczesnej architekturze – dekoracyjne czy minimalistyczne.

Temat V: Kierunki rozwoju w architekturze najnowszej

* Wiadomości teoretyczne: charakterystyka stylów i tendencji pojawiających się w architekturze najnowszej, omówienie współczesnych budowli przenośnych i obiektów architektonicznych budowanych na różnorodnych podłożach (np. na wodzie).

* Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, prasy, stron internetowych i programów multimedialnych oraz filmów dokumentalnych prezentujących style i tendencje w architekturze najnowszej.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Wykonanie projektu budowli mieszkalnej inspirowanej nurtem informatycznym w architekturze najnowszej.

- Wykonanie projektu budowli sakralnej inspirowanej nurtem informatycznym w architekturze najnowszej.

- Wykonanie projektu budowli użyteczności publicznej inspirowanej nurtem informatycznym w architekturze najnowszej.

- Wykonanie projektu budowli mieszkalnej inspirowanej dekonstruktywizmem w architekturze najnowszej.

- Wykonanie projektu budowli sakralnej inspirowanej dekonstruktywizmem w architekturze najnowszej.

- Wykonanie projektu budowli użyteczności publicznej inspirowanej dekonstruktywizmem w architekturze najnowszej.
- Wykonanie projektu budowli przenośnej inspirowanej nurtem ekologicznym w architekturze najnowszej.
- * Dyskusja: jak uczniowie oceniają najnowszą architekturę.

- **Propozycje tematyczne do części piątej**

Temat I: Dzieła i arcydzieła – eksperymenty medialne

- * Wiadomości teoretyczne: omówienie arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury pojawiających się w literaturze i w filmie.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, prasy, stron internetowych oraz filmów dokumentalnych prezentujących arcydzieła sztuki światowej w literaturze i w filmie.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania literackie – odnajdywanie fragmentów poświęconych arcydziełom sztuki światowej w literaturze.
 - Przygotowanie prezentacji filmowej inspirowanej dowolnym arcydziełem sztuki – wersja realistyczna.
 - Przygotowanie prezentacji filmowej inspirowanej dowolnym arcydziełem sztuki – wersja futurystyczna.
 - Przygotowanie prezentacji filmowej inspirowanej dowolnym arcydziełem sztuki – wersja surrealistyczna.
 - Przygotowanie prezentacji filmowej inspirowanej dowolnym arcydziełem sztuki – wersja popartowska.
 - Przygotowanie prezentacji filmowej inspirowanej dowolnym arcydziełem sztuki – wersja inspirowana realizacjami typu wideo-art.
 - Poszukiwania internetowe – wynajdywanie realizacji filmowych, w których pojawiają się arcydzieła sztuki jako główny temat filmu.
 - Poszukiwania internetowe – wynajdywanie realizacji filmowych, w których pojawiają się arcydzieła sztuki jako tło akcji.
- * Dyskusja: jaką funkcję, zdaniem uczniów, mogą pełnić arcydzieła sztuki w literaturze i filmie.

Temat II: Arcydzieła sztuki dawnej – percepcja, ochrona i stan zachowania

- * Wiadomości teoretyczne: charakterystyka podejścia do arcydzieł sztuki malarskiej, rzeźbiarskiej i architektonicznej w minionych wiekach i współcześnie, postępowanie wobec arcydzieł sztuki dawnej (kwestia ochrony i konserwacji, problemy wynikające z niszczącego działania czasu, warunków atmosferycznych, kataklizmów, zniszczeń wojennych itp.), omówienie kwestii kradzieży muzealnych, fałszerstw dzieł sztuki oraz dewastacji i aktów wandalizmu.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, prasy, stron internetowych oraz filmów dokumentalnych przedstawiających stan zachowania arcydzieł sztuki dawnej w różnym czasie (przed konserwacją i po), arcydzieła odnawiane i odtwarzane dzięki nowym możliwościom technologicznym, wykorzystywanym przez konserwatorów zabytków do usuwania efektów niszczącego działania czasu, warunków atmosferycznych, kataklizmów, zniszczeń wojennych itp.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Poszukiwania internetowe – przygotowanie pracy na temat zmian wyglądu dowolnego arcydzieła po konserwacji (porównanie zdjęć dokumentujących dawny i obecny stan).

- Za pomocą programów multimedialnych odtwarzanie prawdopodobnego pierwotnego wyglądu dowolnego arcydzieła sztuki dawnej.
- Przygotowanie propozycji przywrócenia dowolnym arcydziełom sztuki dawnej, które uległy zniszczeniu, pierwotnego wyglądu (praca w grupach).
- Próby komputerowego „rozmontowania” dowolnego arcydzieła architektury, ze wskazaniem, które elementy budowli w jakiej epoce zostały dodane, rozebrane lub przeniesione z innego obiektu architektonicznego (np. bazylika San Marco w Wenecji, bazylika św. Piotra w Rzymie, kościół Mariacki w Krakowie).
- Opracowanie przez uczniów różnych sposobów ochrony arcydzieł sztuki (praca w grupach).
- Opracowanie przez uczniów katalogu najlepiej chronionych arcydzieł sztuki dawnej.
- Opracowanie projektu ochrony dowolnego arcydzieła dawnej sztuki w Polsce, z wykorzystaniem nowoczesnych możliwości technologicznych.
- * Dyskusja: jak, zdaniem uczniów, są obecnie chronione arcydzieła sztuki dawnej – czy skuteczniej niż kiedyś.

Temat III: Arcydzieła sztuki dawnej – inspiracje w twórczości artystów współczesnych

- * Wiadomości teoretyczne: omówienie inspiracji bezpośrednich (konkretnymi arcydziełami sztuki dawnej) i pośrednich (stylami charakterystycznymi dla twórczości autorów arcydzieł sztuki dawnej) w twórczości współczesnych artystów.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, stron internetowych, programów multimedialnych oraz programów dokumentalnych i filmów o sztuce, prezentujących dzieła współczesnych artystów, w których w różnorodny sposób funkcjonują arcydzieła sztuki dawnej, a także pojawiają się różne odwołania do arcydzieł sztuki dawnej.
- * Ćwiczenia (do wyboru):
 - Za pomocą techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej dowolne arcydzieło malarstwa dawnego, które następnie włączono w dzieło o tematyce współczesnej.
 - Za pomocą techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej dowolne arcydzieło rzeźbiarskie (powstałe w minionych wiekach), które następnie włączono w dzieło o tematyce współczesnej.
 - Za pomocą techniki tradycyjnej wykonanie pracy przedstawiającej dowolne arcydzieło architektury dawnej, które następnie włączono w dzieło o tematyce współczesnej.
 - Za pomocą programu Photoshop wykonanie pracy przedstawiającej dowolne arcydzieło malarstwa dawnego, które następnie włączono w dzieło o tematyce współczesnej.
 - Za pomocą programu Photoshop wykonanie pracy przedstawiającej dowolne arcydzieło rzeźbiarskie (powstałe w minionych wiekach), które następnie włączono w dzieło o tematyce współczesnej.
 - Za pomocą programu Photoshop wykonanie pracy przedstawiającej dowolne arcydzieło architektury dawnej, które następnie zostało włączone w dzieło o tematyce współczesnej.
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu dzieł współczesnych, zainspirowanych stylem dowolnego twórcy sztuki dawnej.
- * Dyskusja: czy, zdaniem uczniów, wybitni artyści współcześni chętnie inspirują się konkretnymi arcydziełami sztuki dawnej.

Temat IV: Arcydzieła a centra kulturotwórcze

- * Wiadomości teoretyczne: wprowadzenie pojęcia „centrum kulturotwórcze”, charakterystyka różnych centrów kulturotwórczych na przestrzeni dziejów – od starożytności do czasów współczesnych.
- * Oglądanie slajdów, albumów, zdjęć, stron internetowych, programów multimedialnych oraz programów dokumentalnych, prezentujących centra kulturotwórcze w różnych epokach oraz dzieła sztuki, które w nich powstały.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu centrów kulturotwórczych ważnych dla rozwoju malarstwa w różnych epokach (od starożytności do czasów najnowszych).
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu centrów kulturotwórczych ważnych dla rozwoju rzeźby w różnych epokach (od starożytności do czasów najnowszych).
 - Poszukiwania internetowe – tworzenie katalogu centrów kulturotwórczych ważnych dla rozwoju architektury w różnych epokach (od starożytności do czasów najnowszych).
 - Przygotowanie projektu idealnego (fikcyjnego) centrum kulturotwórczego, będącego miejscem rozwoju sztuki dawnej (np. renesansowej, barokowej).
 - Przygotowanie projektu idealnego (fikcyjnego) centrum kulturotwórczego, będącego miejscem rozwoju sztuki współczesnej.
 - Opracowanie projektu stworzenia z dowolnego polskiego miasta centrum kulturotwórczego sztuki współczesnej (z uwzględnieniem propozycji działań, jakie należałoby podjąć w tym celu).
 - Przygotowanie projektu stworzenia lokalnego centrum kulturotwórczego (z uwzględnieniem propozycji działań jakie należałoby podjąć w tym celu).
- * Dyskusja: czy i dziś, zdaniem uczniów, istnieją centra kulturotwórcze ważne dla rozwoju sztuki.

Temat V: Arcydzieła a telewizja, reklama i internet

* Wiadomości teoretyczne: omówienie sposobów wykorzystywania przez telewizję arcydzieł sztuki światowej, charakterystyka sposobów funkcjonowania arcydzieł sztuki światowej w reklamie i w internecie.

* Oglądanie reklam na różnych nośnikach oraz stron internetowych poświęconych reklamom, wykorzystującym wizerunki arcydzieł sztuki.

* Ćwiczenia (do wyboru):

- Za pomocą tradycyjnych technik przygotowanie oprawy programowej audycji telewizyjnej poświęconej arcydziełom sztuki światowej.
 - Za pomocą dostępnych programów multimedialnych przygotowanie projektu koncepcji graficznej programu telewizyjnego poświęconego arcydziełom sztuki polskiej.
 - Za pomocą tradycyjnych technik przygotowanie projektu reklamy prasowej wykorzystującej wizerunek dowolnego arcydzieła sztuki polskiej.
 - Za pomocą dostępnych programów multimedialnych przygotowanie projektu billboardu, wykorzystującego wizerunek dowolnego arcydzieła sztuki światowej.
 - Za pomocą kamery wideo i przy zastosowaniu dostępnych programów multimedialnych przygotowanie projektu reklamy telewizyjnej, wykorzystującej wizerunek dowolnego arcydzieła sztuki rzeźbiarskiej.
 - Za pomocą kamery wideo nakręcenie filmu reklamowego, zainspirowanego dowolnym arcydziełem malarstwa polskiego.
 - Przygotowanie strony internetowej poświęconej arcydziełom malarstwa, rzeźby lub architektury polskiej.
- * Dyskusja: w jaki sposób arcydzieła sztuki, zdaniem uczniów, mogą być wykorzystywane przez telewizję, internet i reklamę.

• **Propozycje tematyczne do części szóstej**

Temat I: Powtórzenie wiadomości – zestawienie dzieł malarskich z ich autorami, państwami (terytoriami) i epokami, w których powstały

Sprawdziany
Testy
Gry w skojarzenia
Zabawy multimedialne
Krzyżówki

Temat II: Powtórzenie wiadomości – zestawienie dzieł rzeźbiarskich z ich autorami, państwami (terytoriami) i epokami, w których powstały

Sprawdziany
Testy
Gry w skojarzenia
Zabawy multimedialne
Krzyżówki

Temat III: Powtórzenie wiadomości – zestawienie obiektów architektonicznych z ich autorami, państwami (terytoriami) i epokami, w których powstały

Sprawdziany
Testy
Gry w skojarzenia
Zabawy multimedialne
Krzyżówki

Temat IV: Przypomnienie i utrwalenie terminologii z zakresu dziedzin sztuki poznanych na lekcjach

Sprawdziany
Testy
Gry w skojarzenia
Zabawy multimedialne
Krzyżówki

Temat V: Rozpoznawanie dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury

Sprawdziany
Testy
Gry w skojarzenia
Zabawy multimedialne
Krzyżówki

Temat VI: Utrwalenie wiadomości z zakresu stylów i kierunków historii sztuki.

Sprawdziany
Testy
Gry w skojarzenia
Zabawy multimedialne
Krzyżówki

4. Komentarz

Lekcje plastyki w gimnazjum można przeprowadzać w różnorodny sposób. Jedną z metod może być wykład, połączony z prezentacją materiału ilustracyjnego (slajdy, albumy o sztuce, programy dokumentalne, filmy poświęcone sztuce, odtwarzane na DVD), przy czym część lekcji można przeznaczyć na dyskusję i omówienie pytań, które wynikną podczas jej trwania, albo też takich, jakie nasuną się uczniom w trakcie wykładu.

Istotnym elementem realizacji programu są ćwiczenia, pozwalające zbadać czy uczniowie w należyty sposób przyswoili sobie materiał wprowadzony na lekcji.

Podczas ćwiczeń tradycyjne techniki rysunkowe, malarskie czy rzeźbiarskie można stosować na przemian z technikami związanymi z nowymi osiągnięciami technologicznymi, takimi jak programy multimedialne czy nośniki cyfrowe (kamera, aparat fotograficzny).

Tradycyjne sposoby przekazywania wiedzy warto urozmaicać zajęciami prowadzonymi w plenerze lub w muzeum czy galerii dowolnego rodzaju (może to być np. galeria na wolnym powietrzu).

Lekcje poświęcone sztuce ulicznej można przeprowadzić oglądając prace in situ, czyli tam, gdzie powstały oraz odwołując się do obserwacji własnych dokonywanych przez uczniów, a także połączyć je z dyskusją, do której można zaprosić twórców street-artu.

Zajęcia poświęcone architekturze można prowadzić oglądając budowle znajdujące się w okolicy (w miejscu zamieszkania uczniów) lub też wybrać się na specjalistyczną wycieczkę w celu obejrzenia konkretnych obiektów architektonicznych.

Nauczyciel może tworzyć nowe formy przekazywania wiedzy w tak sposób, aby uczniowie uzyskali możliwość zetknięcia się również z tymi obszarami sztuki, jakie były im nieznane lub też były dotąd przez nich pomijane jako niezrozumiałe.

Istotne znaczenie dla realizacji programu nauczania plastyki może mieć nawiązanie kontaktu z lokalnymi instytucjami kulturalnymi oraz z miejscowymi artystami.

Aby wprowadzić ucznia w świat plastyki we wszelkich jej przejawach nauczyciel może organizować spotkania artystyczne: z malarzami i rzeźbiarzami posługującymi się tradycyjnymi technikami, autorami instalacji, performance i wideo-artu, twórcami sztuki ulicznej, architektami reprezentującymi różne generacje i różne podejścia do projektowania, ale również z konserwatorami dzieł sztuki i muzealnikami, specjalistami od grafiki komputerowej oraz z twórcami reklam.

Propozycje tematyczne zawarte w programie nauczania plastyki nauczyciel może wzbogacić o własne oryginalne pomysły, modyfikując poszczególne ćwiczenia, zgodnie z zainteresowaniem uczniów oraz z możliwościami dostępu do pomocy dydaktycznych jakimi dysponuje szkoła.

5. Metody nauczania i kwestia ocen

Nauczanie plastyki powinno odbywać się za pomocą zróżnicowanych form, zarówno tradycyjnych, jak i nowatorskich, uzależnionych od inwencji i możliwości nauczyciela. W związku z rozwojem form multimedialnych oraz z powszechnym dostępem do internetu, nauczyciel może w różny sposób odwoływać się do wiedzy, jaką można uzyskać przy pomocy programów multimedialnych oraz na stronach internetowych, poświęconych plastyce.

Układ lekcji, jej przebieg oraz ilość czasu potrzebnego na realizację poszczególnych tematów są uzależnione od nauczyciela oraz umiejętności i zainteresowania uczniów. Przystojenie materiału można badać na podstawie pisemnych wypowiedzi ucznia (sprawdziany, testy, referaty, recenzje), jego aktywności na lekcjach oraz poziomu wypowiedzi podczas dyskusji. Ocena nabytych umiejętności plastycznych powinna podlegać indywidualnemu kryterium.

Przy realizacji programu nauczania plastyki nauczyciel powinien uwzględniać potencjalne zdolności plastyczne uczniów oraz ich możliwości kreatywne. Jak również dostosowywać do nich wymagania edukacyjne oraz – w miarę możliwości – wymagania te indywidualizować. Ocena wystawiana przez nauczyciela plastyki w gimnazjum powinna uwzględniać stosunek ucznia do przedmiotu oraz wysiłek wkładany w realizację wymagań. Podstawowym kryterium nie mogą być zdolności plastyczne ucznia. Celem nauczyciela powinno być rozwinięcie ekspresji ucznia poprzez zastosowanie w procesie nauczania odpowiednio dobranych metod oraz przygotowanie ucznia do świadomego odbioru dzieł sztuki w dorosłym życiu.

Do twórczego działania oraz zainteresowania twórczością artystyczną należy zachęcać atrakcyjnymi i urozmaiconymi metodami, uwzględniającymi nowe media i nowinki techniczne, z jakimi uczniowie stykają się na co dzień, a także odwołując się do tych źródeł informacji, z jakich korzystają w życiu codziennym.

5a. Propozycje przedmiotowego systemu oceniania

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny.

Uczeń otrzymuje ocenę semestralną celującą, jeśli spełnia następujące kryteria:

1. Umiejętności i wiadomości:

- a. uczeń potrafi samodzielnie, w sposób twórczy, posługując się wskazanymi przez nauczyciela narzędziami i materiałami wykonać prace za pomocą:
 - tradycyjnych technik artystycznych (rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, projektowanie);
 - współczesnych technik – wykorzystując dostępne w szkole (i stosowane na lekcjach plastyki) programy multimedialne oraz internet;
- b. uczeń potrafi samodzielnie, w sposób twórczy, zrealizować zadany przez nauczyciela temat pracy manualnej;
- c. uczeń bierze udział w konkursach szkolnych i w konkursach pozaszkolnych (ma osiągnięcia przynajmniej na etapie międzyszkolnym);
- d. uczeń posiada wiedzę z zakresu materiału omówionego na lekcji, ale posiada także wiadomości wykraczające poza program nauczania;
- e. uczeń interesuje się sztuką, życiem kulturalnym zarówno w skali ogólnopolskiej jak i lokalnej (zna okoliczne placówki muzealne i galerie sztuki, potrafi wymienić artystów, którzy działali na tym terenie, gdzie uczniowie mieszkają);
- f. uczeń posiada wiadomości z interesujących go dziedzin sztuki w stopniu wykraczającym poza program nauczania plastyki w gimnazjum;
- g. uczeń zna pojęcia plastyczne nieodzwonne do prowadzenia rozmowy o sztuce;
- h. uczeń potrafi napisać recenzję lub referat na zadany temat, w sposób indywidualny (stosownie do swego wieku) wypowiadając się na temat sztuki i oceniając w sposób oryginalny zarówno twórczość artystów jak i poszczególne ich realizacje;
- i. uczeń w sposób oryginalny potrafi zinterpretować dowolne dzieło sztuki dawnej i współczesnej.

2. Aktywność i zaangażowanie:

- a. podczas zajęć uczeń aktywnie uczestniczy w dyskusjach i rozmowach o sztuce;
- b. przygotowuje w sposób wykraczający poza program nauczania plastyki wszystkie zadania domowe (nie ma żadnej adnotacji o braku zadania domowego, za wyjątkiem sytuacji gdy nieprzygotowanie jest spowodowane nieobecnością usprawiedliwioną, np. po dłuższej chorobie ucznia);

- c. uczestniczy aktywnie w lekcjach wykorzystujących różne aktywizujące metody przekazywania wiedzy;
- d. prowadzi starannie, w sposób systematyczny i kompletny wymagane przez nauczyciela:
 - zeszyt przedmiotowy
 - notatnik
 - słowniczek
 - teczki.

3. Organizacja pracy na lekcji:

- a. uczeń potrafi w sposób zorganizowany pracować samodzielnie na lekcji;
- b. potrafi w sposób zorganizowany pracować w grupie na lekcji.

4. Oceny cząstkowe:

a. uczeń otrzymuje oceny celujące z:

- 1 sprawdzianu
- 1 testu
- przynajmniej 2 odpowiedzi ustnych
- przynajmniej 2 zadań domowych
- przynajmniej 2 prac manualnych

b. uczeń otrzymuje oceny celujące lub bardzo dobre za:

- prowadzenie zeszytu, notatnika, słowniczka, teczek.

- Uczeń otrzymuje ocenę semestralną **bardzo dobra**, jeśli spełnia następujące kryteria:

1. Umiejętności i wiadomości:

- a. uczeń potrafi samodzielnie, w sposób twórczy, posługując się wskazanymi przez nauczyciela narzędziami i materiałami wykonać prace za pomocą:
 - tradycyjnych technik artystycznych (rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, projektowanie);
 - współczesnych technik, wykorzystując dostępne w szkole (i stosowane na lekcjach plastyki) programy multimedialne oraz internet;
- b. uczeń potrafi samodzielnie w sposób oryginalny zrealizować zadany przez nauczyciela temat pracy manualnej;
- c. uczeń bierze udział w konkursach szkolnych;
- d. uczeń posiada wymaganą wiedzę z zakresu większości materiału omówionego na lekcji, ale posiada także wiadomości wykraczające poza program nauczania;
- e. uczeń interesuje się sztuką, życiem kulturalnym zarówno w skali ogólnopolskiej jak i lokalnej (zna okoliczne placówki muzealne i galerie sztuki);
- f. uczeń posiada wiadomości z interesujących go dziedzin sztuki w stopniu wykraczającym poza program nauczania plastyki w gimnazjum;
- g. uczeń zna pojęcia plastyczne nieodzwonne do prowadzenia rozmowy o sztuce;
- h. uczeń potrafi napisać recenzję lub referat na zadany temat, w sposób indywidualny (stosownie do swego wieku) wypowiadając się na temat sztuki;
- i. uczeń potrafi w sposób oryginalny zinterpretować dowolne dzieło sztuki dawnej i współczesnej.

2. Aktywność i zaangażowanie:

- a. podczas zajęć uczeń aktywnie uczestniczy w dyskusjach i rozmowach o sztuce;
- b. przygotowuje w sposób staranny i pełny inwencji zadania domowe (dopuszczalna jest jedna adnotacja o braku zadania domowego, za wyjątkiem sytuacji gdy nieprzygotowanie jest spowodowane nieobecnością usprawiedliwioną, np. po dłuższej chorobie ucznia);

- c. uczestniczy aktywnie w lekcjach wykorzystujących różne aktywizujące metody przekazywania wiedzy;
- d. prowadzi starannie, w sposób systematyczny i kompletny wymagane przez nauczyciela:
 - zeszyt przedmiotowy, notatnik, słowniczek
 - teczki

3. Organizacja pracy na lekcji:

- a. uczeń potrafi w sposób zorganizowany pracować samodzielnie na lekcji;
- b. potrafi w sposób zorganizowany pracować w grupie na lekcji.

4. Oceny cząstkowe:

a. uczeń otrzymuje oceny celujące z:

- 1 testu
- przynajmniej 1 odpowiedzi ustnej
- przynajmniej 1 zadania domowego
- przynajmniej 1 pracy manualnej

b. uczeń otrzymuje oceny bardzo dobre za:

- 1 sprawdzian
- prowadzenie zeszytu, notatnika, słowniczka, teczek

c. pozostałe oceny ucznia powinny być ocenami bardzo dobrymi, dopuszczalna jest jedna lub dwie słabsze oceny – np. dobre, ale uczeń powinien je poprawić, zwłaszcza jeśli są to oceny z wiadomości teoretycznych. Uczeń ma możliwość poprawienia takiej oceny w ciągu 2 tygodni od jej otrzymania. W przypadku gorszych ocen za prace manualne uczeń ma możliwość poprawienia pracy w ciągu 1 tygodnia.

- Uczeń otrzymuje ocenę semestralną **dobrą**, jeśli spełnia następujące kryteria:

1. Umiejętności i wiadomości:

- a. uczeń potrafi samodzielnie, w sposób prawidłowy, posługując się wskazanymi przez nauczyciela narzędziami i materiałami, wykonać prace za pomocą:
 - tradycyjnych technik artystycznych (rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, projektowanie);
 - współczesnych technik, wykorzystując dostępne w szkole (i stosowane na lekcjach plastyki) programy multimedialne oraz internet;
- b. uczeń potrafi samodzielnie, w sposób prawidłowy, zrealizować zadany przez nauczyciela temat pracy manualnej;
- c. uczeń posiada wiedzę z zakresu materiału omówionego na lekcji;
- d. uczeń zna ogólnopolskie i lokalne placówki muzealne i galerie sztuki;
- e. uczeń posiada wiadomości z interesujących go dziedzin sztuki w stopniu zgodnym z programem nauczania plastyki w gimnazjum;
- f. uczeń zna pojęcia plastyczne nieodzwonne do prowadzenia rozmowy o sztuce;
- g. uczeń potrafi napisać recenzję lub referat na zadany temat;
- h. uczeń potrafi ogólnie zinterpretować dowolne dzieło sztuki dawnej i współczesnej.

2. Aktywność i zaangażowanie:

- a. podczas zajęć uczeń uczestniczy w dyskusjach i rozmowach o sztuce;
- b. przygotowuje w sposób prawidłowy zadania domowe (dopuszczalne są 3 adnotacje o braku zadania domowego, za wyjątkiem sytuacji gdy nieprzygotowanie jest spowodowane nieobecnością usprawiedliwioną, np. po dłuższej chorobie ucznia);
- c. uczestniczy w lekcjach wykorzystujących różne aktywizujące metody przekazywania wiedzy;

d. prowadzi w sposób prawidłowy wymagany przez nauczyciela:

- zeszyt przedmiotowy
- notatnik
- słowniczek
- teczki.

3. Organizacja pracy na lekcji:

a. uczeń potrafi w sposób zorganizowany pracować samodzielnie na lekcji;

b. potrafi w sposób zorganizowany pracować w grupie na lekcji.

4. Oceny cząstkowe:

a. uczeń otrzymuje oceny bardzo dobre lub dobre z:

- 1 testu
- przynajmniej 1 odpowiedzi ustnej
- przynajmniej 1 zadania domowego
- przynajmniej 1 pracy manualnej

b. uczeń otrzymuje oceny dobre za:

- 1 sprawdzian
- prowadzenie zeszytu, notatnika, słowniczka, teczek

c. pozostałe oceny ucznia powinny być ocenami dobrymi, dopuszczalna jest jedna lub dwie słabsze oceny, np. dostateczne lub dopuszczające, ale uczeń powinien je poprawić, zwłaszcza jeśli są to oceny z wiadomości teoretycznych. Uczeń ma możliwość poprawienia takiej oceny w ciągu 2 tygodni od jej otrzymania. W przypadku uzyskania gorszych ocen za prace manualne uczeń ma możliwość poprawienia oceny w ciągu 1 tygodnia.

- Uczeń otrzymuje ocenę semestralną dostateczną, jeśli spełnia następujące kryteria:

1. Umiejętności i wiadomości:

a. uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela, posługując się wskazanymi narzędziami i materiałami, wykonać prace w zakresie:

- tradycyjnych technik artystycznych (rysunek, malarstwo);
- współczesnych technik, wykorzystując dostępne w szkole (i stosowane na lekcjach plastyki) programy multimedialne oraz internet;

b. uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela zrealizować zadany przez nauczyciela temat pracy manualnej;

c. uczeń posiada fragmentaryczną wiedzę z zakresu mniej niż połowy materiału omówionego na lekcji;

d. uczeń nie zna ani ogólnopolskich, ani lokalnych placówek muzealnych i galerii sztuki;

e. uczeń nie jest zainteresowany żadną z dziedzin sztuki omawianych na lekcji zgodnie z programem nauczania plastyki w gimnazjum;

f. uczeń nie zna większości pojęć plastycznych wymaganych do prowadzenia rozmowy o sztuce;

g. uczeń nie potrafi prawidłowo napisać recenzji lub referatu na zadany temat;

h. uczeń nie potrafi zinterpretować żadnego omówionego na lekcji dzieła - ani dawnego, ani współczesnego.

2. Aktywność i zaangażowanie:

a. podczas zajęć uczeń biernie przysłuchuje się dyskusjom i rozmowom o sztuce;

b. przygotowuje w sposób prawidłowy przynajmniej połowę zleczanych przez nauczyciela zadań domowych:

- c. uczestniczy biernie w lekcjach wykorzystujących różne aktywizujące metody przekazywania wiedzy;
- d. prowadzi w sposób niesystematyczny i niekompletny wymagane przez nauczyciela:
 - zeszyt przedmiotowy, notatnik, słowniczek
 - teczki.

3. Organizacja pracy na lekcji:

- a. uczeń nie potrafi w sposób zorganizowany pracować samodzielnie na lekcji;
- b. nie potrafi w sposób zorganizowany pracować w grupie na lekcji.

4. Oceny cząstkowe:

a. uczeń otrzymuje oceny dostateczne lub dopuszczające z:

- 1 sprawdzianu
- 1 testu
- przynajmniej 1 odpowiedzi ustnej
- przynajmniej 2 zadań domowych
- przynajmniej 2 prac manualnych

b. uczeń otrzymuje oceny dostateczne za:

- prowadzenie zeszytu, notatnika, słowniczka, teczki

c. pozostałe oceny ucznia powinny być ocenami dostatecznymi, dopuszczalna jest jedna lub dwie słabsze oceny, np. dopuszczające lub niedostateczna, ale uczeń powinien je poprawić, zwłaszcza jeśli są to oceny z wiadomości teoretycznych. Uczeń ma możliwość poprawienia takiej oceny w ciągu 2 tygodni od jej otrzymania. W przypadku gorszych ocen za prace manualne, uczeń ma możliwość poprawienia oceny w ciągu 1 tygodnia.

- Uczeń otrzymuje ocenę semestralną **dopuszczająca**, jeśli spełnia następujące kryteria:

1. Umiejętności i wiadomości:

- a. uczeń nie potrafi samodzielnie, lecz jedynie korzystając ze wskazówek nauczyciela, posługując się wskazanymi narzędziami i materiałami wykonać prace za pomocą:
 - tradycyjnych technik artystycznych (rysunek, malarstwo);
 - współczesnych technik, wykorzystując dostępne w szkole (i stosowane na lekcjach plastyki) programy multimedialne oraz internet;
- b. uczeń nie potrafi samodzielnie, lecz jedynie z pomocą nauczyciela, zrealizować zadany przez nauczyciela temat pracy manualnej;
- c. uczeń posiada minimalną wiedzę z zakresu materiału omówionego na lekcji;
- d. nie zna ani ogólnopolskich, ani lokalnych placówek muzealnych i galerii sztuki;
- e. uczeń nie zna pojęć plastycznych nieodzwonnych do prowadzenia rozmowy o sztuce;
- f. uczeń nie potrafi napisać recenzji lub referatu na zadany temat;
- g. uczeń nie potrafi zinterpretować żadnego dzieła sztuki ani dawnej ani współczesnej.

2. Aktywność i zaangażowanie:

- a. podczas zajęć uczeń nie uczestniczy w dyskusjach i rozmowach o sztuce;
- b. przygotowuje w sposób prawidłowy mniej niż połowę zleczanych przez nauczyciela zadań domowych;
- c. uczestniczy biernie w lekcjach wykorzystujących różne aktywizujące metody przekazywania wiedzy;
- d. prowadzi niestarannie, w sposób niesystematyczny, wymagane przez nauczyciela:
 - zeszyt przedmiotowy, notatnik, słowniczek
 - teczki.

3. Organizacja pracy na lekcji:

- a. uczeń nie potrafi w sposób zorganizowany pracować samodzielnie na lekcji;
- b. nie potrafi w sposób zorganizowany pracować w grupie na lekcji.

4. Oceny cząstkowe:

a. uczeń otrzymuje oceny dostateczne lub dopuszczające z:

- 1 testu
- przynajmniej 1 odpowiedzi ustnej
- przynajmniej 2 zadań domowych
- przynajmniej 2 prac manualnych

b. uczeń otrzymuje oceny dopuszczające lub niedostateczne za:

- 1 sprawdzian
- prowadzenie zeszytu, notatnika, słowniczka, teczek

c. pozostałe oceny ucznia powinny być ocenami dopuszczającymi. Uczeń ma możliwość poprawy takiej oceny w ciągu 2 tygodni od jej otrzymania. W przypadku gorszych ocen za prace manualne, uczeń ma możliwość poprawienia oceny w ciągu 1 tygodnia.

- Uczeń otrzymuje ocenę semestralną niedostateczną, jeśli spełnia następujące kryteria:

1. Umiejętności i wiadomości:

a. uczeń nie potrafi samodzielnie, posługując się wskazanymi przez nauczyciela narzędziami i materiałami, wykonać prace za pomocą:

- tradycyjnych technik artystycznych (rysunek, malarstwo)
- współczesnych technik, wykorzystując dostępne w szkole (i stosowane na lekcjach plastyki) programy multimedialne oraz internet;

b. uczeń nie potrafi samodzielnie zrealizować zadanego przez nauczyciela tematu pracy manualnej;

c. uczeń nie posiada wiedzy z zakresu materiału omówionego na lekcji;

d. nie zna ani ogólnopolskich ani lokalnych placówek muzealnych i galerii sztuki;

e. uczeń nie zna pojęć plastycznych nieodzwonnych do prowadzenia rozmowy o sztuce;

f. uczeń nie potrafi napisać recenzji lub referatu na zadany temat;

i. uczeń nie potrafi zinterpretować żadnego dzieła sztuki dawnej i współczesnej.

2. Aktywność i zaangażowanie:

a. podczas zajęć uczeń nie uczestniczy w dyskusjach i rozmowach o sztuce;

b. przygotowuje poniżej 30 procent wszystkich zleczonych przez nauczyciela zadań domowych;

c. uczestniczy biernie w lekcjach wykorzystujących różne aktywizujące metody przekazywania wiedzy;

d. prowadzi niestarannie i w sposób niesystematyczny wymagany przez nauczyciela:

- zeszyt przedmiotowy
- notatnik
- słowniczek
- teczki.

3. Organizacja pracy na lekcji:

- a. uczeń nie potrafi w sposób zorganizowany pracować samodzielnie na lekcji;
- b. nie potrafi w sposób zorganizowany pracować w grupie na lekcji.

4. Oceny cząstkowe:

a. uczeń otrzymuje oceny niedostateczne z:

- 1 sprawdzianu
- 1 testu
- przynajmniej 2 odpowiedzi ustnych
- przynajmniej 3 prac manualnych

b. uczeń otrzymuje oceny dopuszczające lub niedostateczne za:

- prowadzenie zeszytu, notatnika, słowniczka, teczek

c. Uczeń ma możliwość poprawy każdej oceny cząstkowej w ciągu 2 tygodni od jej otrzymania. W przypadku gorszych ocen za prace manualne, uczeń ma możliwość poprawienia oceny w ciągu 1 tygodnia.

6. Szczegółowe procedury osiągnięcia celów kształcenia plastycznego

Do najbardziej przydatnych metod nauczania plastyki w gimnazjum, jakimi dysponuje nauczyciel należą:

- prezentacja materiału w formie wykładu obejmującego tło historyczne, literackie i społeczne oraz powiązanie sztuki we wszelkich jej przejawach z innymi dziedzinami, np. z muzyką, historią i literaturą (zalecana współpraca między nauczycielami);
- ćwiczenia praktyczne, pobudzające wyobraźnię ucznia i doskonalące jego wrodzone zdolności, jak również wykorzystujące zasób wiedzy związany z pozalekcyjnymi zainteresowaniami ucznia (film, fotografia, multimedia, internet);
- zachęcanie uczniów do dyskusji odwołujących się do własnych doświadczeń ucznia;
- zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, poprzez organizowanie spotkań z interesującymi artystami, chodzenia na wernisaże, zwiedzanie wystaw plastycznych i oglądanie zabytków architektury;
- zachęcanie uczniów do samodzielnej pracy: pisania referatów i recenzji z wystaw plastycznych, tworzenia komentarzy internetowych na stronach poświęconych sztuce, blogów i fotoblogów, umożliwiających uczniowi wyrażenie własnych opinii i sądów na temat sztuki;
- stosowanie różnych oryginalnych pomysłów na przekazywanie wiedzy na temat plastyki – wprowadzenie zróżnicowanych ćwiczeń i eksperymentów plastycznych, wykorzystywanie nowych mediów, odwoływanie się do technologii, jakimi uczniowie posługują się powszechnie w życiu codziennym;
- stworzenie laboratorium form, w którym uczniowie mogliby zajmować się tymi dziedzinami sztuki, które ich najbardziej interesują (malarstwo, rzeźba, fotografia, film, grafika komputerowa itp.), przy wykorzystaniu różnorodnych technik, zarówno tradycyjnych jak i niekonwencjonalnych oraz nowoczesnych możliwości technologicznych (nośniki cyfrowe, formy multimedialne, internet);
- wskazywanie źródeł przydatnych do pogłębienia wiedzy oraz miejsc, w których tę wiedzę uczniowie będą mogli poszerzyć;
- powtarzanie materiału teoretycznego w formie testów, sprawdzianów, gier, krzyżówek itp.;
- poszerzanie materiału wprowadzonego na lekcjach - w formie indywidualnych konsultacji poświęconych sztuce (wzbogacanie pozalekcyjnych zainteresowań ucznia, związanych z różnymi przejawami sztuki);
- utrwalanie wprowadzonego na lekcjach materiału w formie działalności twórczej na zadany temat, wykonywanej w preferowanych przez ucznia technikach tradycyjnych oraz przy wykorzystaniu nowych technologii;
- organizowanie uczniom konkursów plastycznych i plenerów oraz przygotowywanie ich do udziału w różnorodnych konkursach plastycznych, zarówno lokalnych jak i ogólnopolskich.